

Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy

Virpi Armel, Firouzeh Rajabi

<p>Tekijä tai tekijät Virpi Armel ja Firouzeh Rajabi</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2012</p>
<p>Raportin nimi Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 54 + 5</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Jorma Soppi ja Mia Lahtela</p>	
<p>Opinnäytetyön aihe on X -yrityksen tilinpäätösanalyysi. Opinnäytetyössämme tutkimme yrityksen taloudellista tilannetta tilinpäätösanalyysin avulla. Tilinpäätösanalyysi tehdään yrityksen virallisten tilinpäätöstietojen pohjalta. Yritys X Oy toimii metalliteollisuudessa alihankkijana suurille yrityksille.</p> <p>Päätavoitteena työssämme on tutkia yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta tilinpäätösanalyysin avulla tarkastelujaksolla 2006–2009. Alatavoitteenamme on johdon haastattelujen avulla selvittää kannattavuuden paranemisen keskeiset syyt.</p> <p>Tämä tutkimus perustui teoreettiseen ja empiiriseen tutkimukseen. Teoria osuus toteutettiin hyödyntämällä aiheeseen liittyvää ammattikirjallisuutta ja empiirinen osa suoritettiin käyttämällä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta haastatteleamalla Yritys X Oy:n a toimitusjohtajaa.</p> <p>Opinnäytetyössä hyödynnettiin Excel-taulukkolaskelmaohjelmaa ja sen avulla laskettiin tunnuslukukuja. Lisäksi haastatteleamalla yritysjohtoa selvitettiin kannattavuuden paranemiseen vaikuttavia tekijöitä. Työssä tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja yrityksen toimintavuosilta 2006–2009.</p> <p>Jotta voitaisiin verrata Yritys X Oy:n taloudellista tilaa sen kilpailijoihinsa, olisi tarpeen ollut saada kilpailijoiden tilinpäätökset nähtäväksi vertailua varten. Näitä tietoja ei ole saatavilla luotettavista lähteistä. Siksi tutkimuksessa heijastettiin tunnusluvut kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden osalta ja verrattiin niitä koko metalliteollisuuden tunnuslukuihin soveltuvien osin. Metalliteollisuuden tilinpäätöstiedot vuoden 2006–2009 kerättiin Tilastokeskuksesta.</p> <p>Yritys X Oy:n kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius olivat parantuneet tarkastelujakson aikana. Tämä johtui siitä, että yrityksen johto uudelleen järjesteli yrityksen toiminnot vuoden 2006 lopussa keskittyen laadun parantamiseen, hyvään toiminnanohjaukseen ja hyödyntämällä kehittyneitä koneita, jotka puolestaan mahdollisti vähentämään työvoimaansa ja lisätä sen tehokkuutta jatkuvasti. Näin ollen voidaan päätellä, että edellä mainitut toimet olivat tärkeimmät syyt yhtiön taloudelliseen parantumiseen ja yrityksen menestykseen.</p>	
<p>Asiasanat Tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus</p>	

Business

<p>Authors Virpi Armel and Firouzeh Rajabi</p>	<p>Group or year of entry 2012</p>
<p>FINANCIAL STATEMENTS ANALYSIS</p>	<p>Number of pages and appendices 54+5</p>
<p>Supervisors Jorma Soppi and Mia Lahtela</p>	
<p>The purpose of the present study was to inspect the financial situation of X Ltd Company by means of financial statement analysis. X Ltd Company is a small metal fabrication business operating as a metal subcontractor for large companies. The main objective was to analyze the company's status in terms of profitability, solvency and liquidity. The analysis was carried out by utilizing data from company's official financial statements for years 2006-2009.</p> <p>The secondary objective was to clarify the main driving force behind continuous and significant improvements in company's profitability, solvency and liquidity, in spite of the fact that the company was facing global recession during 2008-2009. This study was based on theoretical and empirical research. The theoretical part of the study was conducted by utilizing professional literature related to analysis of the financial statement and ratios. The empirical part was carried out using qualitative interviews with the managing director of X-Ltd.</p> <p>To find out more about the financial performance of X Ltd in comparison with its competitors it was necessary to have competitors' financial statements. Such data were not available from reliable sources at the time of our study. Therefore, financial ratios reflecting profitability, solidity and liquidity were analyzed and compared with the overall metal industry ratios when applicable. Financial statements concerning the overall metal industry performance for year 2006-2009 were collected from statistics central of Finland.</p> <p>The results of the study showed that the financial situation of X Ltd was very critical at the end of 2006. If the situation had continued, X Ltd might have been insolvent during 2007. However profitability, solidity and liquidity were improved quite well during year 2007-2009 and the company managed to increase its equity and reduce its liability substantially.</p> <p>Having several interviews with the managing director it became evident that the company started restructuring its operation at the end of year 2006 by focusing on quality improvement, good resource planning and utilizing advanced machinery which in turn created a good opportunity for the company to reduce its workforce and increase its efficiency continuously. Therefore it can be conclude that above actions were the main reasons behind company's financial improvements and success.</p>	
<p>Financial statement, analysis of financial statements, key figures</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Taustaa	1
1.2	Tuotteet ja palvelut.....	1
1.3	Opinnäytetyön tavoite ja aiheen rajaus.....	2
1.4	Työn kulku	4
2	Yritysanalyysi	6
2.1	Tilinpäätösanalyysi	8
2.1.1	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät.....	9
2.1.2	Tunnuslukuanalyysi ja yritystutkimus	11
2.1.3	Tuloslaskelma.....	11
2.1.4	Tase	12
2.1.5	Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät	13
2.2	Tilinpäätöksen oikaiseminen.....	14
2.2.1	Tilinpäätöksen oikaisut analyysiä varten.....	14
2.2.2	Tuloslaskelman oikaisut.....	15
2.2.3	Taseen oikaisut.....	21
3	Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi	31
3.1	Tuotot ja kustannukset	31
3.2	Kannattavuuden tunnusluvut	34
3.2.1	Liikevoittoprosentti.....	34
3.2.2	Liiketulos prosentti.....	35
3.2.3	Nettotulosprosentti- %.....	36
3.2.4	Rahoitustulosprosentti- %.....	36
3.2.5	Kokopääoman tuottoprosentti	37
3.2.6	Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	37
3.3	Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	39
3.3.1	Omavaraisuusaste	40
3.4	Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	40
3.4.1	Quick ratio.....	41
3.4.2	Current ratio	41

4 Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy	43
4.1 Tilinpäätöksen oikaisut	43
4.2 Yritys X Oy:n taloudellinen tilanne.....	44
5 Yhteenveto	49
Lähteet	51
Litteet.....	55
Liite 1. Virallinen tuloslaskelma	55
Liite 2. Virallinen Tase	57
Liite 3. Oikaistun tuloslaskelman runko.....	59
Liite 4. Yritys X Oy:n oikaistu tase.....	60
Liite 4. Yritys X Oy:n oikaistu tuloslaskelma.....	61

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja toimii metallialalla ja sen päätoimiala on metallien työstö. Toimeksiantaja haluaa, ettei hänen tai yrityksen nimeä julkaista. Toimeksiantaja yritysmuoto on osakeyhtiö. Toimeksiantaja yritys perustettiin vuonna 2003 kolmen sijoittajan toimesta. (YTJ-yritysrekisteri 2013a.)

Kolmen ensimmäisen vuoden aikana yrityksen palvelut olivat rajoittuneet teräspeltilevyjen leikkaukseen ja hitsaukseen muutamille asiakkaille. Tämän jakson aikana liikevaihto riitti juuri ja juuri tarjoamaan työntekijöille peruspalkan ja yritys teki tappiota. Tämän johdosta kesällä 2006 päätettiin pitää Tampereella ylimääräinen osakkaiden kokous, jossa pohdittiin yrityksen tulevaisuutta ja sen kannattavuutta. Kokouksessa toimitusjohtaja ilmoitti haluavansa myydä osuutensa toisille osakkaille, koska hänellä ei ollut mitään kehittävää suunnitelmaa yrityksen tulevaisuudelle. (N.N. 1.6.2013.)

Marraskuussa 2006 nimitettiin uusi nykyinen toimitusjohtaja, joka alkoi kehittää yrityksen laadun tarkkailuaan, kiinnittämään huomiota työympäristöön, työn tehokkuuteen ja parantamaan työturvallisuutta. Nämä muutokset auttoivat yritystä monipuolistamaan palveluitaan tarjoamalla tekniikan puolella metallin alihankintaa, mukana suunnittelua sekä täydellisiä paketti ratkaisuja. (N.N. 1.6.2013.)

Seuraavien kolmen vuoden aikana yritys kasvoi ja yritys sai useita kolmen vuoden sopimuksia, joista muutamat olivat kansainvälisiä sopimuksia suuremmille urakoitsijoille. (N.N. 1.6.2013.)

1.2 Tuotteet ja palvelut

Toimeksiantajayritys suunnittelee ja rakentaa metalliin kuuluvaa insinöörityötä asiakkailleen alihankkijasopimuksilla niin, että asiakkaat hyötyvät virtaviivaisessa toimitus ketjussa, mikä säästää aikaa sekä rahaa. Toimeksiantajayrityksen palveluihin kuuluvat muun muassa vesileikkaus, plasmaleikkaus, polttoleikkaus, hitsaus, koneistus, CNC taivutus/CNC leikkaus. Toimeksiantajayrityksellä on kaksi tuotanto linjaa: 1) T&T -

prototyypin ja teknisten näytteiden linja ja 2) Määrällinen tuotantolinja. (N.N. 1.6.2013.)

1.3 Opinnäytetyön tavoite ja aiheen raja

Päätavoite

- on arvioida toimeksiantajayrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakava-raisuutta tilinpäätösanalyysin avulla

Alatavoite

- analysoida kannattavuuden paranemiseen vaikuttavia tekijöitä haastattelemalla yrityksen johtoa

Opinnäytetyö rakentuu tämän tavoitteen pohjalle. Kannattavuutta ja tilinpäätösanalyysiä tutkitaan teoriassa ja kannattavuuteen ja tilinpäätösplyysiin vaikuttavat ja kuuluvat asiat kirjoitetaan auki, jotta saadaan tietoon mitkä asiat vaikuttavat kannattavuuteen ja mitä asioita kuuluu osaksi tilinpäätösanalyysiä. Kun teoriaosuuden avulla on selvitetty mitkä asiat vaikuttavat kannattavuuteen, selvitetään toimeksiantajayrityksen kannattavuuden paranemisen syyt muun muassa yritysanalyysin ja tilinpäätösanalyysin avulla. Opinnäytetyössä tutkitaan kohdeyrityksen liiketoimintaa tiettyjen vuosien ajalta.

Tavanomaisesti liiketoiminnan taloutta voidaan arvioida yrityksen virallisten tilinpäätös-tietojen avulla. Tilinpäätöstietojen tarkastajalle liikevaihto ja tilikauden tulos kertovat yrityksen toiminnan laajuuden ja tilikauden kannattavuuden. Tilinpäätös kertoo liike-toiminnan erilaisista eristä, kuten esimerkiksi liiketoiminnan tuotot, liiketoiminnan ku-lut, pysyvät vastaavat ja vaihtuvat vastaavat sekä oman ja vieraanpääoman tiedot. Tilin-päätöksestä saatavat tiedot antavat suuntaa yrityksen taloudellisesta tilanteesta, mutta ei anna täysin tarkkaa kuvaa yrityksen tilanteesta.

Opinnäytetyön aiheena on tilinpäätös analyysi. Työssä keskitytään toimeksiantajayrityk-sen taloudellisen tilanteen analysointiin tilinpäätösanalyysin avulla. Opinnäytetyössä tilinpäätösanalyysissä keskitytään toimeksiantajayrityksen tilinpäätösvuosiin 2006–2009. Tilinpäätösanalyysi tehdään virallisten tilinpäätösmaateriaalien pohjalta.

Opinnäytetyön teoriatausta koostuu pääasiassa kannattavuutta, tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysiä käsittelevistä kirjoista. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kanasen (2008, 24) mukaan kvalitatiivinen tutkimus on tutkimus, jonka avulla pyritään selvittämään ilman tilastollisia menetelmiä ratkaisuja. Työn empiirissä osassa analysoidaan yrityksen tilinpäätöksestä saatavien keskeisien tunnuslukujen avulla. Tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja vuosilta 2006 – 2009.

Opinnäytetyössä toimeksiantajayritykselle tunnusluvut laskettiin Yritystutkimusneuvottelukunnan suositusten mukaisesti. Tilinpäätöksen oikaisu ja tunnusluvut laskettiin Excel ohjelmalla. Tilinpäätötöntiedot syötettiin oikaistun tuloslaskelman ja oikaistun taseen kaavaan Exceliin. Lisäksi samaan laskentataulukoon syötettiin tunnuslukujen laskentakaavat. Yhtenä tavoitteena opinnäytetyössä oli luoda laskentataulukot joita yritys voi hyödyntää myös myöhemmin vuosina ja täten opinnäytetyöstä on erityisesti hyötyä toimeksiantajayrityksen omistajille ja johdolle.

Opinnäytetyö edistyy, siten että teoriaosassa käsitellään ensin yritysanalyysi, jonka jälkeen käsitellään tilinpäätösanalyysi sekä kannattavuus ja sen tunnusluvut. Teoriapohja ja tunnusluvut on valittu vastaamaan toimeksiantajayrityksen tarpeita. Opinnäytetyön empiirinen osa aloitetaan analyysien esittelyllä, jonka jälkeen käytetään hyväksi menetelmiä joita on esitetty X- Oy:n tilinpäätösanalyysissä. Opinnäytetyön viimeinen luku käsittelee johtopäätöksiä.

Teoriapohjana opinnäytetyölle on valittu yritysanalyysi ja siihen osaksi kuuluva tilinpäätösanalyysi. Lisäksi olemme käsitelleet kannattavuutta ja sen tunnuslukuja. Kannattavuus on valittu aiheeksi, koska se on liikemaailmassa keskeinen ja aina ajankohtainen aihe kaikille yrityksille. Kaikki yritykset tavoittelevat kannattavuuden paranemista, mikäli se on vain mahdollista. Opinnäytetyössämme tutkimme yrityksen kannattavuutta ja sen kehittymistä teoreettisesti kirjojen, käytännössä tehtyjen haastattelujen perusteella ja tilinpäätösanalyysin avulla.

Toimeksiantajayritystä tarkastellaan ennen ja jälkeen toimitusjohtajan vaihtumista yritysanalyysin ja tilinpäätösanalyysin avulla. Analyysien tavoitteena on tarjota tiivis yleisku-

va koko yrityksestä ja sen kannattavuuden kehittymisestä. Haluamme työssämme myös esittää yleiskuvan toimeksiantajayrityksen asemasta yritys-maailmassa sekä arvioida sen tulevaisuuden näkymiä. Esittäksemme tämän yleiskuvan kerromme mitä toimeksiantajayritys on, miten se on järjestetty ja mitä se tarjoaa.

Tietomme perustuvat toimeksiantajayrityksen toimitusjohtajan haastatteluihin. Teorian tietolähteenä käytämme alan kirjallisuutta, internetistä löytämäämme tietoa sekä hyödynnämme myös aiheeseen liittyviä artikkeleita. Opinnäytetyössämme analysoimme niitä täsmällisiä seikkoja, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi siihen, että yritys on tuottanut tappiota ja mitkä seikat taas vaikuttivat siihen, että toiminta saatiin muutettua kannattavaksi.

Liiketoiminnan suunnittelu ja tehtyjen suunnitelmien toteutumisen seuranta ovat toimintayrityksen tulevaisuuden kannalta sen avaintehtäviä. Ne ovat laaja alaisia toimintoja, joissa huomioidaan kattavasti kaikki yritystoiminnan eri osa-alueet esim. markkinointi, myynti, tuotanto, henkilöstöhallinto. Kaikkiin näihin osa-alueisiin liittyy myös talousasiat. Siksi talouden suunnittelulla ja seurannalla on merkittävä rooli toimeksiantajayrityksen toiminnassa.

1.4 Työn kulku

Opinnäytetyössä tilinpäätösanalyysi tehdään vuosinen 2006–2009 välillä hyödyntäen virallisia yrityksen tilinpäätösmateriaaleja. Työn tarkoitus on tutkia toimeksiantajayrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Opinnäytetyön teoriaosuus muodostuu pääosin kannattavuutta, tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysiä käsittelevistä kirjoista. Opinnäytetyön empiiriseen osaan kuului toimeksiantajayrityksen tilinpäätösten analysointi ja tunnuslukujen kehitystä peilataan haastattelussa selvinneisiin seikkoihin. Yrityksen virallisista tilinpäätöksistä laskettiin yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä mittaavia tunnuslukuja.

Opinnäytetyö aloitetaan perehtymällä toimeksiantajayritykseen. Tietoja kerätään toimeksiantajayrityksen toimitusjohtajaa haastatteleamalla sekä hyödyntäen yrityksen internetsivuja. Lisäksi tutkimme alaa erilaisten kirjallisten lähteiden avulla sekä omien ha-

vainojemme avulla. On tärkeää, että tutkija ja lukija saavat kokonaisvaltaisen kuvan minkälaisesta yrityksestä opinnäytetyössä on kyse.

Toimeksiantajan yrityksen esittelyn jälkeen, alkaa opinnäytetyön teoriaosuus. Kirjoitamme erilaisten lähteiden avulla teoriapohja kannattavuudesta, yritysanalyysistä sekä tilinpäätösanalyysistä. Erilaisia lähteitä kerätään kattavasti teoriapohjaa varten. Näin saadaan yksityiskohtainen ja luotettava teoriapohja opinnäytetyölle. Teoriapohjaa tuottaessa saadaan vankka kuva ja tietämys kannattavuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

Edellä mainittujen vaiheiden jälkeen tutkijalla ja lukijalla on paljon tietoutta kannattavuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä toimeksiantajayrityksestä sekä sen toimialasta. Taustatyön tehtyä tutkija voi aloittaa toimeksiantajayrityksen kannattavuuden ja sen paranemisen syiden tutkimisen tilinpäätösasiakirjojen avulla. Tietoja kerätään muun muassa toimeksiantajayrityksen tuloslaskelmasta ja taseesta tarkasteluvuosien ajalta sekä teoriasta saatujen apuvälineiden avulla. Tarkasteluun otetaan aika ennen toimitusjohtajan vaihtumista, jolloin yrityksen kannattavuus oli heikkoa ja aika jolloin uuden toimitusjohtajan tekemät muutokset alkoivat vaikuttaa kannattavuudessa parantaen sitä. Toimeksiantajayrityksen liiketoiminnasta koetetaan saada mahdollisimman laaja kuva, jotta voidaan analysoida kannattavuuden parantumisen avaintekijät.

2 Yritysanalyysi

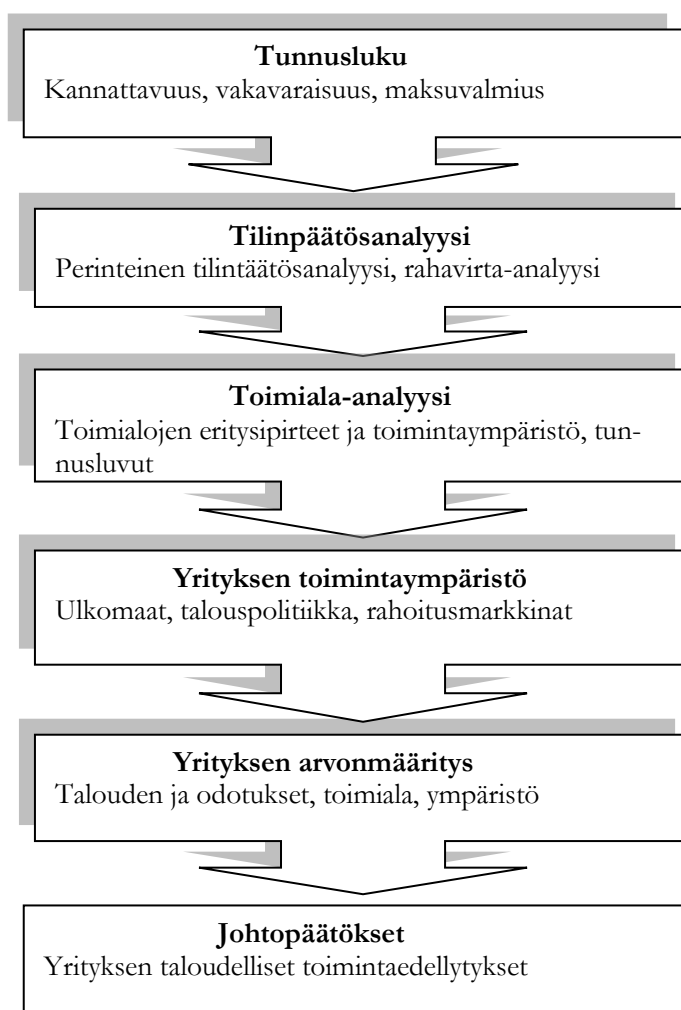
Yritysanalyysillä tarkoitetaan sellaista tiedonhankintaa ja analyysiä, jossa arvioinnin kohteena on yritys kokonaisuudessaan tai koko yrityksen toimiala. Yritysanalyysin kohteet useimmiten liittyvät sijoitustoimintaan, yrityskauppoihin, luottopäätöksiin, asiakasseurantaan ja yritykseen liittyviin riskien arviointiin ja hallintaan. Yritysanalyysejä laativat useimmiten luotto- ja takauslaitokset, investointipankit, talouslehdet, arvopaperivälittäjät ja analyysiyritykset, jotka myyvät niitä yksittäisinä tuotteina. Luottokauppaa harjoittavat yritykset tekevät yhä useammin analyysejä asiakkaistaan. Tilastokeskus tuottaa toimiala-analyysejä julkisella sektorilla. Vakavaraisuusvaatimuksen vuoksi luottolaitoksilta vaaditaan hyvinkin yksityiskohtaisia yritysasiakaskunnan riskianalyysejä. Yritysanalyysillä on monia käyttötarkoituksia. (Salmi 2006, 225.)

Analyysin avulla voidaan esimerkiksi:

- tarkastella kilpailijaa ja verrata sitä omaan yritykseen
- hallita sijoitus- ja luotonannon tuotto-odotuksia ja riskiä toimiala- ja yrityskohteisesti
- pyrkiä ymmärtämään yrityksen toimialaa
- pyrkiä saaman hyötyä ja ymmärrystä omassa yrityksessä.

(Salmi 2006, 225.)

Yritysanalyysin kokonaisuutta voidaan kuvata seuraavasti:

Kuvio 1. Yritysanalyysi. (Salmi 2006, 226.)

Yritysanalyysiin tarkoituksena on selvittää yrityksen sisäinen toimivuus. Yritysanalyysin avulla läpivalaistaan yrityksen keskeiset toiminnot. Läpivalaisun avulla nähdään, minkälaisessa tulokunnossa yritys on. (Yritys Hannu Mikkonen 2013a.)

Yritysanalyysissä selvitetään seuraavia keskeisiä asioita:

- sijainti: miten sijoittuu suhteessa asiakkaisiin, raaka-aineisiin, työvoimaan, yhteistyökumppaneihin.
- toimitilat: riittävyys, hinta, toiminnallisuus, viihtyvyys
- myynti: myyntimäärä tuotteittain/asiakaskohderyhmittäin
- kate: katteen riittävyys tuotteittain/asiakasryhmittäin

- tuotanto: tehokkuus, menettelytavat, toimitusvarmuus, kalusto ja työvälineet
- tuotekehitys: voimavarat, systemaattisuus, menettelytavat
- henkilöstön määrä ja laatu: riittävyys tehtäväalueittain, osaaminen, koulutus, sisäinen työilmasto ja sisäinen yrityskuva, motivaatio
- organisaatio: yhteistyön toimivuus, toiminnan tehokkuus
- palvelu: palvelun toimivuus, nopeus, täsmällisyys, oikeellisuus,
- taloushallinto: tiedon riittävyys ja toimivuus päätöksenteon tueksi
- rahoitus: riittävyys, maksukykyisyys, omapääoma
- markkinointi: myynnin ja mainonnan systematiikka, osaamisaste, resursointi, tuloksellisuus
- mielikuva: tunnettuus kohderyhmittäin/tuotteittain ja imagoprofiili kohderyhmittäin.
- laatu: palvelun, tuotannon, tuotteiston ja kuljetusten laatu
- varasto ja kuljetus: varastoarvot, kiertonopeus, pääoman sitoutuminen, toiminnan tehokkuus, toimivuus
- hinnoittelu: katteet, alennusten käyttö, hinnoittelu suhteessa kilpailijoihin
- jakelupeitto: jakelun kattavuus suhteessa tavoitteisiin, jakeluverkon palvelu ja toimintakyky.

(Yritys Hannu Mikkonen 2013b.)

2.1 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi on osa laajempaa yritysanalyysiä. Tilinpäätösanalyysi on keskeisässä roolissa yrityksen taloudellisen tilanteen arvioinnissa ja päätöksen teossa. Tilinpäätösanalyysin avulla verrataan eri yritysten taloudellista tilaa sekä samojen yritysten taloudellisen tilan muuttumista eri ajanjaksojen välillä. Tilinpäätöksen avulla nähdään yrityksen taloudellisen tilan eri perspektiivit. Tilinpäätöstä hyödyntäen pystytään helposti arvioimaan esimerkiksi useita yritysten päätöksenteossa tarvittavia tietoja kuten yrityksen kannattavuutta ja liiketoiminnan riskejä. Tilinpäätös on yksi osa laajempaa yritysanalyysiä, jossa hyödynnetään tilinpäätöstietojen lisäksi muita yritystä koskevia tietoja sekä muun muassa kilpailijoiden, toimialan ja koko kansantalouden kehitystä kuvaavia tietoja. (Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 11–12.)

Tilinpäätösanalyysiä terminä käytetään yleisesti kuvaamaan monentasoista analyysiä joka tehdään tilinpäätöksen pohjalta. Tilinpäätösanalyysi tarkemmin määriteltynä on sen tyyppinen analyysimuoto, joka sijoittuu tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välimaastoon. Tilinpäätösanalyysillä mitataan ja arvioidaan yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellista toimintaa tilinpäätöstietojen avulla. Analyysin suorittaja käyttää vertailuperusteena itse asettamia tavoitteita ja toisia alan yrityksiä. (Niskanen & Niskanen 2004, 8; Salmi 2006,111.)

Tilinpäätöksessä parhaimmillaan nivoutuvat tilinpäätöksestä saatavat tunnusluvut, niiden muutosten tarkastelu ja muutosten taustalla vaikuttavien syy-seuraussuhteiden analyysi. (Niskanen & Niskanen 2004, 9.) Analyysin arvoa kohottaa, jos on mahdollista verrata toisen samaa toimialaa olevan yrityksen saman vuoden lukuihin tai keskimääräisiin toimialan lukuihin. Yhtenä tavoitteena tilinpäätösanalyysissä on arvioida yrityksen kannattavuutta eli yrityksen tuloksen riittävyttä. Kannattavuuden arvioinnin lisäksi tilinpäätösanalyysin avulla arvioidaan kannattavuuden kehittymistä ja siihen liittyvien riskien arviointia. Vakavaraisuutta estimoidaan tarkastelemalla pidemmän aikavälin riskejä rahoitusrakenteessa. Maksuvalmiuden evaluoinnilla selvitetään lyhemmän aikavälinä eli alle vuoden pituisen aikavälin riskejä rahoituksen riittävyteen liittyen. Tilinpäätösanalyysi saa uusia perspektiivejä, kun tilinpäätöstietoon yhdistetään osakemarkkinoiden tietoja niistä yrityksistä, joiden osakkeita noteerataan julkisesti. Tavanomainen tilinpäätösanalyysi kohdistuu konserniin tai yritykseen ja perustuu tilinpäätöksestä saataviin tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 8.)

2.1.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätösanalyysiä tarvitsevat liikeyrityksen kaikki sidosryhmät, jotka tarvitsevat tietoja liikeyrityksen taloudellisesta tilanteesta. Osalle sidosryhmiä tilinpäätöksestä saatavat tiedot ja siitä muodostuvat kuva liikeyrityksen tilasta on niin tärkeä, että he haluavat tehdä kohdeyrityksestä perusteellisen tilinpäätösanalyysin. Toisille sidosryhmille riittää informaatiopalveluista saatu vähäisempi tieto yrityksen taloudellisesta tilasta. Tilinpäätösinformaatiolla on monia käyttäjäryhmiä. (Niskanen & Niskanen 2004, 13.)

Keskeisimmät käyttäjäryhmät ovat:

- omistajat, sijoittajat ja analyytikot
- yrityksen toimiva johto
- työntekijät
- rahoittajat
- tavarantoimittajat
- asiakkaat
- erilaiset viranomaiset

(Niskanen & Niskanen 2004, 13.)

Keskeinen tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmä ovat yritykseen varojaan sijoittaneet eli osakesijoittajat ja vieraan pääoman sijoittajat. Sijoittajille tilinpäätösanalyysi on tärkeä väline sijoituspäätöstä tehdessään. Osakesijoittajalle yrityksen arvonnousu merkitsee sijoitukselleen tuottoa. Yrityksen arvo puolestaan rakentuu yrityksen kannattavuuden ja siihen perustuvan riskin perusteella. (Kallunki, Lantto & Sahlström. 2008, 12.). Tämän vuoksi on tärkeää liiketoiminnan kannattavuutta ja liiketoiminnan riskejä kuvaavat tilinpäätökset ovat osakesijoittajille tärkeä informaatiolähde. Listaamattomien pörssiyritysten osalta sijoittaja joutuu itse tekemään tilinpäätösanalyysin sekä siihen liittyvän yrityksen arvonnäytteen. Pörssissä listatuille yritykselle tilinpäätösanalyysin ja arvonnäytteen tekevät sijoittajille sijoitusanalyytikot. Sijoitusanalyytikkojen tekemät analyysit ovat sijoittajien käytettävissä joko ilmaiseksi tai suhteessa pienillä kustannuksilla. (Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 12.)

Vieraan pääoman sijoittajaa kiinnostaa miten hyvin yritys maksaa luottojen korot ja maksaako yritys pääomapalautukset ajallaan. Luottokelpoisuuteen vaikuttavat monet tilinpäätöksestä mitattavat taloudelliset piirteet, kuten yrityksen velkaisuus, kannattavuus ja maksuvalmius. Sijoittajat arvioivat yritystä ja sen luottokelpoisuutta tilinpäätös-tunnuslukujen perusteella. Erilaisia tilastollisia menetelmiä on kehitetty helpottamaan luottokelpoisuuden arviointia. Luottokelpoisuusluokitteluja tekevät yritykset, jotka hyödyntävät tilastollisia menetelmiä. Heidän palveluitaan voi ostaa tarvittaessa. Suomessa yksi tunnettu luottoluokitteluja tuottava yritys on nimeltään Suomen Asiakastieto Oy, joka tekeekin luottoluokituksia suuresta määrästä suomalaisia yrityksiä. (Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 14.)

Tilinpäätösanalyysiä voivat myös hyödyntää yrityksen asiakkaat, kilpailijat ja tavaran-toimittajat. Myös näitä sidosryhmiä kiinnostaa kuinka hyvin yritys menestyy taloudelli-
sesti. Heitä kiinnostaa yrityksen taloudellinen menestys, koska sillä saattaa olla vaikutus-
ta heidän omaan liiketoimintaansa ja siinä menestymiseen. Mainittakoon vielä verottaja
yhdeksi tilinpäätöstietojen käyttäjäksi, koska luonnollisesti yrityksen verojen määrä
määräytyy tilinpäätöstietojen perusteella, tarkemmin sanottuna tuloksen perusteella.
(Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 14.)

2.1.2 Tunnuslukuanalyysi ja yritystutkimus

Yrityksen tilinpäätöksestä voidaan tehdä monenlaisia analyyseja, joiden avulla tulkitaan
yrityksen taloudellista tilannetta. Tunnusluku- ja yritysanalyysin välimuoto on tilinpää-
tösanalyysi. Analyysin kolme päätyyppiä ovat tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi ja
yritysanalyysi. Kaikki nämä analyysityypit nivoutuvat toisiinsa ja tukevat toinen toisiaan.
(Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tunnuslukuanalyysi on hyvin yksinkertainen ja paljon käytetty. Kyseistä analyysiä hyö-
dynnetään tilinpäätöksen tiivistelmänä. Analyysin avulla nähdään helposti ja lyhyesti
yrityksen taloudellinen tilanne. Analyysin avulla myös yritysten vertaileminen keskenään
on mahdollista, sillä kaikki tunnusluvut lasketaan suhdelukuina. Ideana tunnuslukuan-
alyysissä on laskea taseesta, joka on vertailukelpoinen ja tuloslaskelmasta tunnuslukuja
sekä tehdä johtopäätöksiä analysoitavan yrityksen taloudellisesta tilanteesta taloudellisia
mittareita hyödyntäen. (Salmi 2005, 196.) Tunnuslukuanalyysistä saatuja tietoja hyö-
dynnetään tilinpäätösanalyysissä sekä yritysanalyysissä. Lisäksi tunnuslukuja hyödyntäen
voidaan seurata liiketoiminnan kehitystä ja kehittää liiketoimintaa. (Leppiniemi & Lep-
piniemi 2006, 196; Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

2.1.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on mahdollista laatia kulukohtaisesti tai toimintakohtaisesti. Mikäli tulos-
laskelma laaditaan kulukohtaisesti, noudatetaan kirjanpitoasetuksen ensimmäisen luvun
ensimmäistä pykälässä (30.12.1997/1339) säädettyä laskentakaavaa. Samaisen lain en-
simmäisen luvun toisessa pykälässä on säädetty taas toimintakohtaisesta tuloslaskelmas-
ta ja sen laadinnasta. Tuloslaskelman esitysmuodon selkeyttämiseksi tai erien vähäisen

määrän vuoksi tuloslaskelman kaavassa olevia eriä saa lyhentää, mutta yhdistetyt erät tulee eritellä liitetiedoissa. (Finlex 2013a; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 113; Metsälampi 2013, 5; Niskanen & Niskanen 2004, 28.)

Tuloslaskelmassa tuodaan esiin kyseessä olevan tilikauden tuotot ja kustannukset sekä niiden avulla luodaan kuva tilikauden tuloksen muodostumisesta. Ensimmäisenä tuloslaskelmassa esitellään yrityksen liikevaihto ja tuloslaskelma päättyy tilikauden voittoon tai tappioon. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa liikevaihtoon lisätään muut tilikauden aikana syntyneet tuotot sekä vähennetään tilikaudelle kohdistuneen kustannukset. Tuloslaskelmaan lopputuloksena, tilikauden voitolla tai tappiolla on useita muodollisia merkityksiä, koska sen määrää muun muassa sen vähennetäänkö vai lisätäänkö taseeseen kirjattua omaa pääomaa tilikauden voiton tai tappion määrällä. Se on merkittävää osakeyhtiön osingon jaon kannalta, koska osakeyhtiö saa jakaa osinkoa vain taseeseen merkitys vapaan oman pääoman verran. Tuloslaskelmassa käytettyjä laskentaperiaatteita eivät tilinpäätöstietojen käyttäjät tai niitä analysoivat henkilöt välttämättä hyväksy, sen vuoksi tilinpäätösanalyysiä tehdessä johtopäätösten pohjaksi vaatii tuloslaskelma oikaisuja. Tilinpäätös-oikaisuja käsitellään myöhemmin opinnäytetyön kappaleessa 4.3 (Leppäniemi & Leppäniemi 2000, 50; Leppiniemi & Leppiniemi 2006,114; Niskanen & Niskanen 2004,29.)

2.1.4 Tase

Kirjanpitolain kolmannen luvun ensimmäisen pykälän ensimmäisen momentin (30.12.1997/1339) mukaan taseen rooli tilinpäätöksessä on esittää yrityksen taloudellinen asema tilinpäätöspäivänä. Jokaisen kirjanpitovelvollisen täytyy noudattaa kaavaa joka on säädetty kirjanpitoasetuksessa ensimmäisen luvun kuudennessa pykälässä (30.12.1997/1339). Pienille yrityksille on säädetty lyhennetty versio saman lainkohdan seitsemännessä pykälässä. (Finlex 2013b; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 83; Metsälampi 2013, 6.)

Tase muodostuu kahdesta puolesta: vastaavaa, (debet) joka osoittaa yrityksen omaisuuden ja näyttää kuinka se on jakaantunut. Taseen vastaavaa puoli jakaantuu lisäksi pysyviin ja vastaaviin. Pysyvät vastaavakin jakaantuu aineellisiin - ja aineettomiin hyödykkei-

siin. Pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan yrityksen omaisuutta, jota yritys käyttää tulojen hankkimiseen pitkällä aikavälillä. Vaihtuvat vastaavat kerryttävät tuloja lyhyellä aikavälillä. Lyhyeksi aikaväliksi katsotaan noin vuoden pituista ajanjaksoa. (Niskanen 2003, 17 – 18; Niskanen & Niskanen 2004,40.)

Toinen puoli vastattavaa (kredit) osoittaa rahoituksen lähteet eli millä yrityksen toiminta on rahoitettu. Taseen omapääoma on omistajien yritystoimintaan sijoittamia varoja tai muuta omistajien osuudeksi laskettavaa rahoitusta. Taseen vieraspääoma on velkarahoitusta. (Niskanen 2003, 17 – 18, Niskanen & Niskanen 2004, 46.)

Tuloslaskelma ja tase ovat kaksi erillistä laskelmaa, mutta ne ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Tuloslaskelmaan taseen näkökulmasta voidaan kutsua eräänlaiseksi apulaskelmaksi, jonka tärkein tehtävä on kertoa miten paljon omaan pääomaan lukeutuva voitto on kasvanut tai vähentynyt tilikauden aikana. Tilikauden voitto siis kasvattaa taseen oman pääoman määrää tai vastaavasti tappio vähentää sitä. (Tulkki 2013, 12.)

2.1.5 Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät

Ensimmäinen vaihe tilinpäätösanalyysiä tehtäessä on perustietojen eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkaus. Perimmäisenä tarkoituksena ja tavoitteena aineiston muokkaamisella on standardisoida lähtöaineisto. Jotta voidaan vertailla vuosikohtaisia tilinpäätösinformaatioita tai muiden yritysten tai saman yrityksen aikaisempien vuosien tilinpäätöksiä, on ehdoton edellytys, että on olemassa standardisoitu lähtöaineisto. Toinen vaihe analyysiä tehtäessä on mittauskohteiden ja niiden mukaisten analyysimenetelmien valinta. Analyysin käyttötarkoitus ja sen tekijä päättävät sen minkälaisella analyysillä haluavat mitata, mitä menetelmä analyysin suorittajalla on käytössään ja mitä menetelmiä on hyödyllistä ja perusteltua käyttää. Kolmannessa tilinpäätösanalyysin vaiheessa tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä erilaisten, jokaista tarkoitustaan varten valittavien menetelmien ja vertailukohteiden avulla. Hyödynnettävät analyysitekniikat voidaan ryhmitellä prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten laadintaan, trendianalyyysiin, tunnuslukuanalyyysiin ja kassavirta-analyyysiin. (Niskanen & Niskanen 2004,19.)

Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen lukujen esittämistä prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta (Niskanen & Niskanen 2004, 19–21.). Prosenttimuotoisella esitystavalla tilinpäätöserien keskeiset suhteen tulevat esille selkeästi saman vuoden sisällä. Tunnuslukuanalyysissa taas lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja, yleensä suhdelukumuotoisia tunnuslukuja, jotka mittaavat yrityksen menestymisen eri osatekijöitä, kuten kannattavuutta, rahoitusrakennetta ja maksuvalmiutta. (Niskanen & Niskanen 2004, 19–21.). Kassavirta-analyysissa tehdään niin sanottuja kassavirta - tai rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteinen tilinpäätöksen erät työstetään liitetietojen avulla kassaperusteiseksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 19–21.). Eniten hyötyä saa kassavirta-analyysistä, kun se yhdistetään muihin analyysimenetelmien informaatioihin. Laskelmien valmistuttua tilinpäätöksen analysointi ei pääty siihen vaan vielä keskeisempää on lukujen arviointi ja lukujen taustalla olevien syy-seurausten selvittäminen eri menetelmiä hyödyntäen. (Niskanen & Niskanen 2004, 19–21.)

2.2 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Niskanen & Niskanen mukaan yritykset soveltavat kirjanpidon normeja ”joustavalla” tavalla. Niskanen & Niskasen mukaan se tarkoittaa, että yritykset toimivat normien mukaan mutta eivät niiden hengessä. Jonka vuoksi tilinpäätösanalyysiä varten on kehitetty erilaisia menetelmiä, joiden avulla eri tavoilla laadittuja tilinpäätöksiä voidaan oikaista sellaisiksi, että ne sopisivat mahdollisimman hyvin analyysien käyttöön. (Niskanen & Niskanen 2010, 49, 59.)

2.2.1 Tilinpäätöksen oikaisu analyysiä varten

Suomalaisten yritysten tilinpäätösnormisto muutettiin Euroopan yhteisöjen tilinpäätös-direktiivien mukaiseksi vuoden 1997 lopussa, kun uusi kirjanpitolaki ja asetukset astuivat voimaan. Aiempina vuosina voimassa olleen kirjanpito ja verolainsäädännön mukaan, jopa vuoden 1992 kirjanpito- ja verolainsäädännön uudistusten jälkeenkin yrityksillä oli käytettävissään monia joustokohteita, joiden avulla pystyttiin säätelemään tilinpäätösvoiton suuruutta. Erityisesti poistoilla ja varauksilla pystyttiin vaikuttamaan tilinpäätösvoittoon. Koska kirjanpidon normisto oli väljä, jouduttiin tilinpäätösaineistoa muokkaamaan melkoisesti ennen tilinpäätösanalyysin tekemistä ja siihen osaksi kuuluvaa tunnuslukujen laskemista. Yleisesti tätä muokkausta kutsutaan tilinpäätöksen oikai-

suksi. Tilinpäätöksen oikaisemisen keskeisenä ideana on muokata tilinpäätöstietoa siten, että se palvelee parhaiten analyysin tekijän tarkoitusta eli helpottaa tilinpäätösanalyysin tekemistä. (Niskanen & Niskanen 2004, 49; Niskanen & Niskanen 2010, 60–61.)

Oikaistu tilinpäätös laaditaan yrityksen virallisen tilinpäätöksen ja sen liitetietojen perusteella. (Niskanen & Niskanen, 2004, 85.). Oikaistun tilinpäätöksen tavoitteena on luoda sellainen asiakirja, jota voidaan vertailla yritysten kesken standardoimalla tilinpäätöksen rakenne. (Niskanen & Niskanen, 2004, 85.) Vuonna 2005 yritysneuvottelukunta (YTN) julkaisi oppaan uuden kirjanpitolain mukaisesta tilinpäätöksen oikaisemisesta. Oppaassa esitetyt oikaistut ovat pääosin tilinpäätöserien uudelleen ryhmittelyjä. (Niskanen & Niskanen 2010, 49.)

2.2.2 Tuloslaskelman oikaistut

Nykyisin ei enää kirjanpitolain mukaan tarvitse esittää myynti- tai käyttökate virallisessa tuloslaskelmassa. Käyttökate on kuitenkin säilytetty yritystutkimusneuvottelukunnan (YTN) esittämässä oikaistun tuloslaskelman kaavassa. Virallisesta tuloslaskelman vastaavista poikkeaa myös muut oikaistun tuloslaskelman välitulokset. Oikaistussa tuloslaskelmassa tulos esittää tuloksen varsinaisen liiketoiminnan kustannusten jälkeen, ennen rahoitustuottoja ja – kuluja sekä veroja. Nettotulos kertoo tuloksen ennen satunnaisia tuottoja ja satunnaisia kuluja, ja niiden jälkeistä tulosta sanotaan kokonaistuloksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 61-62.)

Liikevaihto koostuu molemmissa sekä virallisessa että oikaistussa tuloslaskelmassa kirjanpitolain mukaan yrityksen varsinaiseen toimintaan kuuluvista myyntituotoista. (Niskanen & Niskanen 2004, 61-62; Salmi 2006, 131.). Myyntituotoista on vähennetty annetut alennukset, arvonlisävero sekä muut verot, jotka vaikuttavat välittömästi myyntiin. (Niskanen & Niskanen 2004, 61-62; Salmi 2006, 132.)

Molemmissa tuloslaskelmissa liiketoiminnan muut tuotot pitää sisällään sellaiset tuotot, jotka ovat suorassa yhteydessä liiketoiminnan varsinaiseen liiketoimintaan ja ovat profiiltaan samantyyppisiä, kuin liikevaihto. Tälläisiin liiketoiminnan tuottoja ovat muun muassa vuokratuotot, jos liiketoiminnan varsinainen toimiala ei ole vuokraustoiminta.

Muihin tuottoihin virallisessa tuloslaskelmassa voi kuulua myös käyttöomaisuuden myyntivoittoa, esimerkiksi kaluston myynnistä syntyvät tuotot. Jos kuitenkin käyttöomaisuuden myyntituotot ovat seurausta toimialasta luopumisesta, silloin tuotot tulee oikaista tuloslaskelmassa kirjaamalla ne satunnaisiin tuottoihin. Tuloslaskelmaa joudutaan myös oikaisemaan silloin, kun viralliseen tuloslaskelmaan on kirjattu kertaluonteisia eriä, jotka hankaloittavat vuosittaisia yrityksen kannattavuus vertailuja. (Niskanen & Niskanen 2004, 63; Salmi 2006, 132.)

Aine- ja tarvikekäyttö oikaistussa tuloslaskelmassa lasketaan vähentämällä tuloslaskelman aine- ja tavaraostoista niihin liittyvien varastojen lisäys tai lisäämällä niihin varastojen vähennys. Silloin virallisen tuloslaskelman eriä uudelleen järjestellään. (Niskanen & Niskanen 2004, 63; Salmi, 2006, 132–133.)

Oikaistun tuloslaskelman henkilöstökulut sisältävät yrityksen maksamat ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut sekä muut henkilöstökulut kuten sosiaaliturvamaksut, vakuutusmaksut ja eläkekulut. (Niskanen & Niskanen 2004, 64.)

Tilinpäätöksen liitetiedoista on tarkistettava onko sinne kirjattu merkittäviä kertaluonteisia kuluja, kuten esimerkiksi pysyvien vastaavien myyntitappioita, jos tämän tyyppisiä eriä on kirjattu, ne täytyy poistaa sieltä siirtämällä ne satunnaisiin kuluihin. Jos yritys on maksanut vapaaehtoisia henkilöstökuluja, ne on kirjattava liiketoiminnan muihin kuluihin. Vapaaehtoisia henkilöstökuluja voivat olla esimerkiksi henkilöstön koulutus, virkistys tai työterveyshuollon kulut. Vapaaehtoiset henkilöstökulut esitetään aina tuloslaskelmassa liiketoiminnan muiden kulujen ryhmässä. (Niskanen & Niskanen 2004, 64; Salmi 2006, 133–134; Lindfors 2014.). Virallisessa tuloslaskelmassa yllä mainitut erät kirjataan erikseen eli palkat ja palkkiot erikseen eläkekulut erikseen ja muut henkilöstökulut erikseen.

Laskennallinen palkkakorjauksen erä oikaistussa tuloslaskelmassa koskee henkilöyhtiötä. Kyseisen erän tarkoitus on tehdä erilaisten yhtiömuotojen tilinpäätöksen sellaisiksi, että ne ovat vertailtavissa keskenään henkilöstökulujen osalta. Jos omistajan työpanos yrityksessä on huomattava eikä sitä vastaavaa palkkaa ole kirjattu tuloslaskelmaan kuuluksi suositellaan tehtäväksi palkankorjaus. (Niskanen & Niskanen 2004, 64.)

Valmisteveraston muutos lasketaan lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen virallisen tilinpäätöksen erä valmistus omaan käyttöön. (Niskanen & Niskanen 2004, 64.). Jos yrityksessä on valmistettu hyödykkeitä, jotka on otettu omaan käyttöön myynnin sijaista, on kyseiset erät kirjattavat käyttöomaisuudeksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 64.)

Suunnitelman mukaiset poistot, jotka on esitetty virallisessa tuloslaskelmassa pohjautuvat yrityksen käyttöomaisuuserien hankintamenoihin ja niiden taloudelliseen käyttöökään. Tarvetta oikaista tuloslaskelmaa muodostuu, jos tuloslaskelmassa tehdyt poistot eivät vastaa suhteeltaan käyttöomaisuuden määrää tai laatua. Toinen syy tuloslaskelman oikaisulle on voi olla jos yrityksen poistot ovat selkeästi pidempiä mitä kirjanpitolautakunta suositaa. Siinä tapauksessa oikaistussa tuloslaskelmassa käsitellään elinkeinoverolain (EVL) hyväksymiä maksimipoistoja suunnitelman mukaisina poistoina. Jos tämän tyyppisiä oikaisuja tehdään, ne näkyvät yhtenä osana oikaistun tuloslaskelman erää muut tuloksen oikaisut. (Niskanen & Niskanen 2004, 65; Salmi 2006, 134.)

Erät tuotot osuuksista ja muista sijoituksista oikaistussa tuloslaskelmassa muotoutuu virallisen tuloslaskelma eristä tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 66.) Tuotot osuuksista tarkoittaa ominaisesti osinkoja ja muita vastaavia sijoittajien tuotto - osuuksista. (Niskanen & Niskanen 2004, 66.)

Tilinpäätöksessä ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on pääsääntöisesti muutettava tilikauden päättymispäivän kurssin mukaisiksi. Valuuttojen kurssimuutosten takia syntyy joko kurssitappiota tai -voittoa. Tämän lisäksi myös arvopapereiden hintojen muutokset synnyttävät kurssitappiota tai -voittoa. Mikäli tuloslaskelmassa muissa korko- ja rahoitustuotoissa on kurssieroja, tarvitsee ne oikaista. Silloin ne siirretään tuloslaskelman kohtaan kurssierot. Muut korko- ja rahoitustuotot – erä sekä virallisessa tuloslaskelmassa että oikaistussa tuloslaskelmassa pitää sisällään vaihtuviin vastaaviin ja rahoitusarvopapereihin kirjattujen saamisten tuotot ja niiden kurssierot. (Niskanen & Niskanen 2004, 67; Salmi 2006, 135; Taloussanommat 2014a.)

Virallisessa tuloslaskelmassa erät korkokulut ja muut rahoituskulut ovat erilaisille luotonantajille maksettuja korkokuluja ja joissakin tapauksissa kurssitappioita. Tarve korkokulut ja muut rahoituskulut erän oikaisulle syntyy, mikäli erä sisältää kurssitappiota. Oikaisussa ne siirretään oikaistun tuloslaskelman kohtaan kurssierot. (Niskanen & Niskanen 2004, 67.)

Virallisessa tuloslaskelmassa kurssierot eivät ilmene omana eränään. Kurssierot - niminen erä ilmenee vain oikaistussa tuloslaskelmassa. Mikäli kurssierot ovat merkittäviä, ne tulisi esittää erillisinä erinä. (Niskanen & Niskanen 2004, 69; Salmi 2006, 135.). Oikaisussa tilinpäätöksessä kurssierojen jälkeen esiintyy erä sijoitusten ja rahoituspapereiden arvonalentumiset. Virallisessa tuloslaskelmassa siihen yhdistetään pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalennukset. (Niskanen & Niskanen 2004, 68.)

Seuraavaksi oikaistussa tuloslaskelmassa edellä mainitun erän jälkeen esiintyy yritystoiminnan välittämät verot. Välittömät verot ovat verovelvolliselta suoraan perittäviä veroja. Verot määräytyvät tulojen ja varallisuuden perusteella. Välittömiin veroihin virallisessa tuloslaskelmassa sisältyy tuloslaskelman erät tuloverot ja muut välittömät verot. Huomioon otetaan verot, jotka vaikuttavat yrityksen nettotulokseen käsiteltävänä olevan tilikauden tuloksesta aiheutunut verot. Mikäli yritys on saanut aikaisempina tilikausina joka veronpalautusta tai maksettavaksi lisäveroa ne tulisi eliminoida. Aikaisempien tilikausien vuosien vero katsotaan satunnaisiksi tuotoiksi tai kuluiksi. Virallisessa tuloslaskelmassa erään lukeutuvat laskennallisten verosaamisten ja – velkojen muutokset siirretään oikaistun tuloslaskelman kohtaan muut oikaistut. (Niskanen & Niskanen 2004, 68; Salmi 2006, 135; Verohallinto 2014.)

Sekä virallisessa että oikaistussa tuloslaskelmassa esiintyvät satunnaisten tuottojen ja satunnaisten kulujen erät. (Niskanen & Niskanen 2004, 69.). Satunnaisille tuotoille ja kuluille jo nimikin sen kertoo tyypillistä se, että ne muodostuvat jostain muusta kuin yrityksen varsinaisesta toiminnasta ja satunnaiset tuotot ja kulut ovat aina kertaluonteisia. Tyypillisesti kokonaisen toimialan myynnistä syntyneet voitot ja tappiot ovat sellaisia tapahtumia, jotka kirjataan satunnaisiin eriin, mikäli joitakin kuluja on kirjattu satunnaisiin kuluihin niiden kuuluessa liiketoiminnan varsinaiseen liiketoimintaan, ne pa-

lautetaan oikaistussa tuloslaskelmassa takaisin oikeaan paikkaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 69.)

Kululajikohtaiset tuloslaskelmat, joissa on liiketulos tai rahoitustulos ja joissa yritys on osittanut kulunsa muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin, oikaistaan käyttökatteeseen asti seuraavasti:

LIIKEVAIHTO

- + Muut liiketoiminnan tuotot
  - Aine- ja tarvikekäyttö
  - Ulkopuoliset palvelut
  - Henkilösivukulut
  - Muut muuttuvat kulut
  - Valmisteveraston lisäys (-)/vähennys (+)
- = MYYNTIKATE

- Henkilösivukulut
  - Omistajan palkkorjaus
  - Vuokrat
  - Leasingvuokrat
  - Muut kiinteät kulut
- = KÄYTTÖKATE

Jos kuluja ei ole jaettu muuttuviin ja kiinteisiin, oikaistaan tuloslaskelma käyttökatteeseen asti seuraavasti:

LIIKEVAIHTO

- + Muut liiketoiminnan tuotot
- Aine- ja tarvikekäyttö
- Ulkopuoliset palvelut
- Henkilösivukulut
- Omistajan palkkorjaus
- Vuokrat
- Leasingvuokrat
- Muut kulut

- Valmisteveraston lisäys (-)/vähennys (+)

= KÄYTTÖKATE

Tuloslaskelman, jossa on liiketulos, oikaisua jatketaan nettotulokseen asti seuraavasti:

KÄYTTÖKATE

- Suunnitelman mukaiset poistot

= LIIKETULOS

+ Osinkotuotot

+ Rahoitustuotot

- Korkokulut

- Muut rahoituskulut

+/- Kurssierot

+/- Kurssierojen oikaisu

- Tilikauden verot

= NETTOTULOS

Tuloslaskelman, jossa on rahoitustulos, oikaisua jatketaan nettotulokseen asti seuraavasti:

KÄYTTÖKATE

+ Osinkotuotot

+ Rahoitustuotot

- Korkokulut

- Muut rahoituskulut

+/- Kurssierot

+/- Kurssierojen oikaisu

- Tilikauden verot

= RAHOITUSTULOS

- Suunnitelman mukaiset poistot

= NETTOTULOS

Yrityksen oikaistun tuloslaskelman tärkeä luku, joka osoittaa varsinaisen liiketoiminnan tuloksen.

Tuloslaskelman, jossa on sekä liiketulos että rahoitustulos, oikaisua jatketaan nettotuloksesta eteenpäin seuraavasti:

NETTOTULOS

- Poistot sijoituksista

+/- Satunnaiset tuotot/kulut

= KOKONAISTULOS

-/+ Poistoeron lisäys/vähennys

-/+ Vapaaehtoisten varausten

- laskennallinen palkkakorjaus

- Muut tuloksen oikaisut

= TILIKAUDEN TULOS

(Taloussanomien 2014b.)

2.2.3 Taseen oikaisut

Taseen oikaisu on yrityksen virallisesta taseesta tilinpäätösanalyysin tekoa varten muokattu tase. Taseen oikaisun tavoite on saattaa erilaisten yritysten taseen sellaisiksi, että niitä voidaan vertailla keskenään. (Taloussanomien 2014c.)

Virallinen ja oikaistu tase eroaa toisistaan monella tavalla. Taseen oikaisun ideana on poistaa sellaiset vastaavien erät, joilla ei ole todellista omaisuusarvoa eli niillä ei ole tuloentuottamiskykyä. Taseen oikaisussa myös halutaan vastavuoroisesti tuoda esiin sellainen varallisuus, jota ei ole merkitty taseeseen. Myös sellaiset niin sanotut näkymättömät velat merkitään oikaistuun taseeseen. Velat kirjataan kuten muutenkin taseeseen takaisin maksuajankohdan mukaisesti (lyhytaikainen ja pitkäaikainen vieraspääoma). Korjauksia ei tehdä tuloslaskelmaan vaan pääsääntöisesti taseeseen. Omaa pääomaa korjataan varojen ja velkojen nettokorjauksella. Todellisen varallisuuden lisääntyessä oma pääoma kasvaa ja sen vähentyessä oma pääoma vähenee. Virallisessa taseessa ei esiinny ollenkaan leasingvastuukantaa kun taas oikaistussa taseessa se on. Leasingvastuukanta

esittää yrityksen tulevaisuudessa erääntyvät leasingmaksujen määrät. (Niskanen & Niskanen 2004, 70; Salmi 2006, 138.)

Seuraavaksi käsitellään aluksi taseen vastaavaa – puolen oikaisuja ja sen jälkeen vastattavaa puolen oikaisuja. Aineettomiin hyödykkeisiin taseen vastaava- puolella voidaan aktivoida vain yrityksen menoja, jotka katsotaan todennäköisesti kerryttävän tuottoa tulevina vuosina. Perustamis- tai tutkimusmenot tulee poistaa, jos niitä on kirjattu aineettomiin hyödykkeisiin virallisessa taseessa., koska niillä ei ole itsenäistä tulontuottamiskykyä. Perustamis- tai tutkimusmenot tulee poistaa sekä vastaavista että omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2004, 71; Salmi 2006, 138 – 139.)

Seuraavaksi käsittelemme aineetonta hyödykettä liikearvoa. Mikäli kauppahinta ylittää substanssiarvon (velaton omaisuus) fuusio, yritys- tai liiketoimintakauppa tilanteessa syntyy liikearvoa. Kirjanpidossa liikearvo vaikuttaa korkeintaan viisi vuotta ja se kirjataan kuluksi sen vaikutusaikana. Tämä tarkoittaa sitä, että liikearvo tulisi poistaa kerralla kaikki, jos se ilmenee arvottomaksi tai pääsääntöisesti viidessä vuodessa. Toisin ilmaistuna, jos liikearvo on ilmennyt arvottomaksi, se tulisi poistaa kerralla molemmilta puolilta sekä vastaavista että vastattavaa – puolelta omasta pääomasta ja täten virallista tasetta on tarpeen oikaista. Toimeksiantajayrityksen taseessa ei ole liikearvoa eikä perustamis- tutkimusmenoja. Joten tältä osin ei ole tarvetta oikaista. (Niskanen & Niskanen 2004, 72; Salmi 2006, 139.)

Aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot ja aineettomiin hyödykkeisiin kohdentuvat ennakkomaksut virallisessa taseessa yhtyvät oikaistun taseen erässä muut aineettomat hyödykkeet. Mikäli erään sisältyy aktivointikelvottomia kehittämismenoja, on kyseistä erää tarpeellista oikaista. Toisin ilmaistuna kaikki muut menot, jotka on kirjattu aineettomiin hyödykkeisiin ja niihin ei liity odotuksia tulosta tulee eliminoida ja vähentää omasta pääomasta. Taseen oikaisujen yhteydessä on poistettava nämä erät molemmilta puolilta sekä taseen vastaavista että vastattavaa - puolelta omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2004, 72; Salmi 2006, 139.)

Tasearvoja rakennukset, koneet ja laitteet, maa-alueet (aineelliset hyödykkeet) ei yleensä ole tarpeellista oikeista, kyseiset tiedot saadaan virallisesta taseesta suoraan. Jos liitetie-

doista käy ilmi, että omaisuudessa on merkittävää yliarvoa suhteessa kelvollisiin arvoihin, on tasearvoa korjattava ja sitä vastoin vähennettävä omaa pääomaa. (Niskanen & Niskanen 2004, 72; Salmi 2006, 139)

Taseen muut aineelliset hyödykkeet käsittävät virallisen taseen erät muut aineelliset hyödykkeet sekä aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Edellä mainittuun taseen erään ei liity erityisiä oikaistutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2004, 73.)

Sijoitukset, oikaistun taseen sisäiset osakkeet ja osuudet on erä, jossa yhdistyvät virallisen taseen erät osuudet saman konsernin yrityksissä ja osuudet omistusyhteisyrittäjissä. (Niskanen & Niskanen 2004, 73; Salmi 2006, 139.). Kyseistä erää tarvitsee virallisesta taseesta oikaista, jos yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla käytettävien tietojen perusteella ole arvoa. (Niskanen & Niskanen 2004, 73; Salmi 2006, 139.). Kyseessä olevissa tapahtumissa osakkeiden tasearvo poistetaan omasta pääomasta ja osakkeista. (Niskanen & Niskanen 2004, 73; Salmi 2006, 139.). On erä, joita ei tarvitse oikaista, sekä virallisessa että oikaistussa taseessa ilmenee erä muut osakkeet ja osuudet. Tämä erä sisältää osakeyhtiöiden osakkeita, osuuskuntien osuustodistuksia, avoimen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden osuuksia sekä erilaisia siirtokelpoisia liittymismaksuja. Kyseinen erä ei siis sisällä oikaisutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2004, 73; Salmi 2006, 139.)

Sisäiset saamiset, joka kuuluu pysyviin vastaaviin, on erä johon kuuluu kaikki pitkäaikaiseksi luetut saatavat, kuten esimerkiksi konserniyhtiöltä tai muilta läheisiltä yrityksiltä. Sisäisillä saamisilla oikaistussa taseessa tarkoitetaan virallisen taseen erä saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisyrittäjiltä. Sisäisten saamisten erään kuuluu kaikki yrityskokonaisuuden pitkäaikaiset saamiset kuten myynti-, laina- ja siirtosaamiset sekä muut saamiset. Kyseiseen erään syntyy oikaisutarpeita eritoten silloin, kun henkilöyhtiöllä on saatavia vastuunalaisilta yhtiömiehiltä, velallisen takaisinmaksu ei ole varmaa tai lainasaatava on riskisijoitus, jonka takaisinmaksu on epävarmaa. Pienemmissä yrityksissä on tämän tästä saamisia omistajilta. Saamiset ovat niissä tapauksissa usein luonteeltaan yksityiskäyttöä, eikä niitä ole tarkoitus maksaa takaisin. (Niskanen & Niskanen 2004, 75; Salmi 2006, 139.)

Pieniyrityksissä on usein saamia omistajilta. Ne ovat luonteeltaan yksityiskäyttöä, eikä niitä todellisuudessa aiota maksaa takaisin. (Niskanen & Niskanen 2004, 75; Salmi 2006, 139.)

Oikaistun taseen erä muut saamiset ja sijoitukset on erä, jossa nivoutuvat virallisen taseen sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin kuuluvat erät muut saamiset, omat osakkeet/osuudet, lainasaamiset, maksamattomat osakkeet/ osuudet, siirtosaamiset ja myyntisaamiset. (Niskanen & Niskanen 2004, 74.) Virallinen tase ei tunne erää leasingvastuukanta, mutta tämä on oikaistussa taseessa. Tämä erä kuvaa yrityksen tiedossa olevien ja erääntyvien leasingmaksujen määrää niiden tarkasteluhetkellä. Leasingvastuukantaerän tiedot löytyvät yleensä liitetiedoista virallisesta taseesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 75.)

Vaihto-omaisuus

Virallisessa ja oikaistussa taseessa vaihtuvien vastaavien erät sisältää muun muassa erilaiset varastot, joita sanotaan myös vaihto-omaisuudeksi. Valmistuksessa käytettäviä raaka-aineita ja muita välittömästi valmistukseen käytettäviä tarvikkeita kutsutaan aineet ja tarvikkeet nimellä.

Keskeneräiset tuotteet

Keskeneräisillä tuotteilla tarkoitetaan tuotteita, jotka ovat vielä valmisteilla tilinpäätöshetkellä ja valmiilla tuotteilla taas tarkoitetaan yrityksen tuottamia ja myytäväksi tarkoitettuja tuotteita. Muuhun vaihto-omaisuuteen kirjataan virallisessa taseessa ilmenevät erät ennakkomaksut ja muu vaihto-omaisuus. Vaihto-omaisuuden arvotuksessa tulee olla tarkkana ja noudattaa varovaisuuden periaatetta. Vaihto-omaisuuden hyväksytään vain muuttuvat kulut. Myös kiinteitä kuluja voidaan merkitä, jos ne ovat oleellisia. (Niskanen & Niskanen 2004, 75; Salmi 2006, 139, Taloussanommat 2002.)

Lyhytaikaiset saamiset

Oikaistussa taseessa jaetaan virallisen taseen lyhytaikaiset saamiset sisäisiin myyntisaamisiin, myyntisaamisiin, muihin sisäisiin saamisiin ja muihin saamisiin. i

Yrityksen tuotteiden ja palveluiden myynnistä muodostuneita saamisia kutsutaan myyntisaamisiksi. Tarvetta oikaista myyntisaamisia syntyy, jos yritys käyttää factoringrahoitusta sekä noudattaa sen kanssa nettokirjaustapaa. Nettokirjaustavasta puhutaan silloin, kun myyntisaamisista on kirjattu vain se osa, johon ei ole rahoitusta factoringilla. Tässä tapauksessa factoringluotto on taseen ulkopuolista rahoitusta. Tasetta oikeistaan silloin niin että factoring luotto lisätään oikaistussa taseessa taseen lyhytaikaisiin velkoihin ja myyntisaamisiin. Virallisessa taseessa ei esiinny sisäisiä myyntisaamisia, mutta oikaistussa taseessa se on tyypillinen erä. Virallisen taseen eriin saamiset sisältyvät sisäiset myyntisaamiset. Sisäisiä myyntisaamisia ovat muun muassa saamiset saman konsernin yritykseltä ja saamiset omistusyhteisyrittäjiltä. Kyseisistä eristä eritellään osuus myyntisaamisista, jotka yhdistetään oikaistun taseen eräksi sisäiset myyntisaamiset. Saamiset, jotka jäävät jäljelle yhdistetään oikaistun taseen eräksi muut sisäiset saamiset. Myynti- ja muiden saamisten tulee olla ” todellisia ” saamisia. Mikäli yrityksellä on todennäköisiä luottotappioita, ne vähennetään saamisista ja omasta pääomasta. Viimeisenä eränä lyhytaikaisissa saamisissa ilmenevä muut saamiset erä on yhdistelmä virallisen taseen eristä muut saamiset, lainasaamiset, siirtosaamiset ja maksamattomat osakkeet/osuudet. Erillä on yhtenäistä se, että kaikki ovat saamisia ulkopuolisilta. Oikaisutarpeita voi syntyä muihin saamisiin, jos yrityksessä on kirjattu kurssitappiota tai kuluksi kirjaamattomia eläkevastuita. Mikäli oikaisua tarvitsee tehdä, tulee molemmat erät poistaa omasta pääomasta ja siirtosaamisista. Yritys X Oy:n siirtosaamisiin ei ole kirjattu kurssitappiota eikä ole kirjaamattomia eläkevastuita, joten tältä osin ei ollut tarvetta oikaista. (Niskanen & Niskanen 2004 75–76; Salmi 2006, 139.)

Viimeisenä oikaistussa taseessa esiintyy erät rahat ja arvopaperit joka on kombinaatio virallisen taseen eristä rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

(Niskanen & Niskanen 2004, 76.) Tällä teoriolla Yritys X Oy:n taseen vastaava puolella ei ollut oikaistu tarvetta.

Vastattava- puolen oikaistut

Oma pääoma

Oikaistun taseen erä osake- tai muu peruspääoma pitää sisällään osakeyhtiössä osakepääoma ja muissa yhtiömuodoissa omistajien sijoittaman perus- tai osuuspääoman. (Niskanen & Niskanen 2004, 77.). Kyseistä erää ei tarvitse oikaista. Luvut oikaistuun

taseeseen saadaan suoraan virallisesta taseesta. Ylikurssirahasto ja arvokorotusrahasto ovat erää, on mahdollista käyttää osakepääoman korotukseen rahastoannissa. Kyseisiä erää ei ole myöskään tarvetta oikaista. (Niskanen & Niskanen 2004, 77.)

Muut rahastot oikaistussa taseessa on kombinaatio virallisen taseen eristä vararahasto, omien osakkeiden/osuuksien rahasto, yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot ja muut rahastot. Yhteistä näillä erillä on, että kaikkia niitä voidaan hyödyntää esimerkiksi tappioiden kattamiseen tai osakepääoman korottamiseen.

Tilinpäätöksen aikaisempien tilikausien osingonjaon jälkeiset voitot ja tappiot kirjataan Kertyneet voittovarot – erään. Oikaisutarpeita ei synny myöskään rahastoihin ja kertyneisiin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 77.)

Tilinpäätöksessä tilikauden tulos ilmaisee yrityksen virallisen tilinpäätöksen mukaisen voiton tai tappion. Jos yritys on kirjannut kuluvalta tilikaudelta jaettavan osingon osingonjakovelaksi ja vähentänyt vastaavan summan omista pääomista eli yritys on soveltanut niin sanottua ennakko-osingon kirjaus menettelyä, tilikauden tulosta voi olla tarpeellista oikaista. Mikäli niin on menetelty, on osingonjako siirrettävä takaisin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 79.)

Virallisen taseen ja oikaistun taseen erien väliset yhteydet käyvät ilmi oheisesta taulukosta (Niskanen & Niskanen 2004, 79.)

Oma pääoma	Virallinen tase	Oikaistu tase
Osakepääoma	X	X
Ylikurssirahasto	X	X
Vararahasto	X	
Käyttöraahasto	X	
Muu rahastot		X
Edellisten tilikauden voitto	X	
Kertyneet voittovarot		X
Tilikauden voitto	X	X
Pääomalainat		X
Yhteensä	X	X

Kuvio 2. Virallisen taseen omapääoma ja oikaistun taseen omapääoman- erien väliset yhteydet.

Pääomalainat kuuluvat myös oikaistun taseen omaan pääomaan. Virallisessa taseessa ne esiintyvät omana eränään. Virallisessa taseessa myös pääomalainat sisältyvät oman pääoman kokonaismäärään. Pääomalainoina saadaan ilmaista osakeyhtiölain mukaiset oman pääoman ehtoiset lainat. (Niskanen & Niskanen 2004, 79; Salmi 2006, 140.)

Kirjanpidon poistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen välistä erotusta kutsutaan poistoeroksi. Kyseessä on vapaaehtoinen varaus, joka ei voi olla missään tilanteessa negatiivinen. Mikäli yritys ei ole siirtänyt yhtiöverokannan mukaista osuutta poistoerosta laskennalliseen verovelkaan virallisessa tilinpäätöksessä, on poistoeroa tarpeen oikaista. Todellisuudessa kyseisen siirron voi toteuttaa vain konsernitilinpäätöksessä. (Niskanen & Niskanen 2004, 79.)

Yrityksen investointivaraukset ja toimintavaraukset lasketaan vapaaehtoisiksi varauksiksi. Oikaisujen näkökulmasta vapaaehtoisia varauksia tavoin kuin edellä esitettyä poistoeroa, koska myös vapaaehtoisiin varauksiin sisältyy laskennallista verovelkaa. Vapaaehtoisia varauksia myös siirretään yhteisöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan, jos siirtoa ei ole toteutettu virallisessa tilinpäätöksessä. (Niskanen & Niskanen 2004, 80.)

Oman pääoman oikaisut oikaistun taseen erä muodostuu sellaisista eristä, joilla omaisuuseriä tai velkoja on oikaistu muualla analyysin yhteydessä virallisessa taseessa. Mikäli viralliseen taseeseen on aktivoitu esimerkiksi perustamis- tai tutkimusmenoja, KTM:n kriteeristön ulkopuolisia kehittämismenoja, eläkevastuuvajausta tai kurssitappioita on omaisuuseriä tarpeen oikaista edellä tarkoitettun mukaisesti. Samaan kohtaan kirjataan myös sellaiset saamiset, jotka ovat epävarmoja, aiheettomat arvonorotukset, saamiset henkilöyhtiön omistajilta, pysyvien vastaavien arvon-oikaisut, poisto-oikaisut ja taseen ulkopuoliset eläkevastuuvajaukset. (Niskanen & Niskanen 2004, 80.)

Pitkäaikainen vieras pääoma

Vieras pääoma eroaa oikaistussa taseessa hieman virallisen taseen vastaavasta kokonaisuudesta. Pitkä- ja lyhytaikainen vieraan pääoman lisäksi pakolliset varaukset ja edellä jo kertaalleen taseen vastaava-puolelle kirjattu leasingvastuukanta kuuluvat oikaistun taseen vieraaseen pääomaan. Kaikki sellainen vieraspääoma kirjataan määritelmän mukai-

sesti pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan, jonka maturiteetti eli juoksuaika on vuotta pidempi. Vieraspääoma jakaantuu oikaistussa taseessa eriin eläkelainat, saadut ennakot, lainat rahoituslaitoksilta, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Se osa pitkäaikaista vierasta pääomaa, joka tulee maksettavaksi lähimmän 12 kuukauden aikana tilinpäätöspäivästä lukien, on siirrettävä lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Monissa etenkin pienissä yrityksissä tilinpäätöksissä tämä on jätetty tekemättä. (Niskanen & Niskanen 2004, 80; Salmi 2006, 141; Taloussanomat 2014d.)

Virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, vaihtovelkakirjalainat ja joukkovelkakirjalainat on yhdistetty lainat rahoituslaitoksilta erään. Oikaisutarpeita lainojen osalta syntyy, jos virallisessa tilinpäätöksessä ulkomaanvaluutan määräisiin lainoihin liittyvät kurssitappiot on aktivoitu siirtosaamisiin. Siinä tapauksessa kurssitappiot poistetaan sekä siirtosaamisista että omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2004, 80.)

Eläkevakuutusyhtiölle maksettujen vakuutusmaksujen takaisinlainauksen yhteydessä syntyneitä velkoja, kutsutaan tel-lainoiksi eli eläkelainoiksi. Eläkelainoihin ei liity oikaisutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2004, 81.)

Maksuja, jotka yritys on saanut etukäteen yrityksen tuotannolliseen toimintaan liittyvien hyödykkeen tai palvelun myynnistä ennen hyödykkeen tai palvelun toimittamista asiakkaalle kutustaan saaduiksi ennakoiksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 81.)

Sisäiset velat oikaistussa taseessa syntyä summaamalla virallisen taseen erät velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Kummatkin erät sisältävät myös näitä yrityksiltä saadut pitkäaikaiset ostovelat.(Niskanen & Niskanen 2004, 81)

Taseen erät ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat yhdistyvät muut pitkäaikaiset velat erässä. Erilaisia tunnuslukuja laskettaessa velkojen otaksutaan olevan korollisia sekä sisäisissä veloissa kuin muiden pitkäaikaisten velkojen osalta. (Niskanen & Niskanen 2004, 81; Salmi 2006, 141)

Laskennallinen verovelka on erä, mihin siirretään yhtiöverokannan mukainen osuus poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista. Kyseinen erä liittyy tilinpäätösjärjestelyjen maksamatta oleviin veroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 81; Salmi 2006, 140.)

Menot joihin yritys on sitoutunut, mutta joihin ei liity tulonodotuksia kutsutaan pakollisiksi varauksiksi. Pakollisiin varauksiin oikaistussa taseessa yhdistetään verovaraukset, taseen erät eläkevaraukset ja muut pakolliset varaukset. Yrityksen taseen ulkopuolisen eläkevastuuvajauksen määrällä voidaan oikaista pakollisia varauksia. Kyseinen summa lisätään sekä pakollisiin varauksiin että oman pääoman oikaisuerään. (Niskanen & Niskanen 2004, 82; Salmi 2006, 140.). Pakolliset varaukset nähdään pitkäaikaiseksi korottomaksi vieraaksi pääomaksi, koska niihin liittyy tuleva maksuvelvollisuus mutta niillä ei ole määrättyä erääntymispäivää. (Niskanen & Niskanen 2004, 82; Salmi 2006, 140.)

Leasingvastuukanta kirjataan vastattaviin samansuuruisena kuin vastaava-puolelle. Leasingvastuukantaa käsiteltiin jo aiemmin taseen vastaava-puolen osalta. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

Lyhytaikainen vieras pääoma on nimensä mukaisesti tyypiltään sellainen velka, jonka maturiteetti eli juoksuaika voi korkeintaan olla yhden vuoden. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

Korolliset lyhytaikaiset velat oikaistussa taseessa yhdistyy virallisen taseen erään lainat rahoituslaitoksilta joukkovelkakirjalainat, eläkelainat, vaihtovelkakirjalainat, rahoitusvekselit ja muiden velkojen korollinen osuus. Mikäli yrityksellä on factoringluottoa, se oikaistaan korollisen lyhytaikaisen velan määrää lisäämällä taseen ulkopuolinen factoringluotto korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

Erilaisten hyödykkeiden ostojen yhteydessä tavarantoimittajilta saatuja lyhytaikaisia velkoja kutsutaan ostoveloiksi. Kyseisen erän lisäksi taseessa on sisäiset ostovelat -erä, jossa osuudet ostovelosta yhdistyvät virallisen taseen eristä velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisy yrityksille. Kaksi lopuista eristä virallisessa taseessa muodostavat oikaistun taseen erän muut sisäiset velat. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

Muut korottomat lyhytaikaiset velat oikaistussa taseessa yhdistetään virallisen taseen muut velat – erän korottomat velat ja siirtovelat. Muita korottomia velkoja voivat olla muun muassa ennakonpidätysvelat ja siirtovelkoja puolestaan esimerkiksi lomapalkka-velat. Eriä Muut sisäiset velat tai muut korottomat lyhytaikaiset velat voi syntyä tarvetta oikaista, mikäli jompaankumpaan on kirjattu ennakko osingonkirjausmenettelyn mukainen erä voittovarojen yhteydessä kuvattuun tapaan. Mikäli näin on kirjattu, täytyy kyseinen velka siirtää takaisin voittovarioihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

Oikaistun taseen ja virallisen taseen erien väliset yhteydet käyvät ilmi oheisesta taulukosta: (Niskanen & Niskanen 2004, 83.)

Lyhytaikainen	Virallinen tase	Oikaistu tase
Lainat rahoituslaitoksilta	X	
Eläkelainat	X	
Korolliset lyhytaikaiset velat		X
Saadut ennakot	X	X
Ostovelat	X	X
Velat samankonsernin yrityksille	X	
Velat omistuyhteisyriksille	X	
Sisäiset ostovelat		X
Muut sisäiset velat		X
Muut velat	X	
Siirtovelat	X	
Muut korottomat lyhytaikaiset velat		X
Yhteensä	X	X

Kuvio 3. Oikaistun taseen lyhytaikaisen vieraan pääoman ja virallisen taseen lyhytaikaisen vieraan pääoman erien väliset yhteydet.

3 Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi

Kannattavuus on yksi talouden peruskomponenteista. Jokaisen yrityksen tulee toimia kannattavasti, jotta he voivat selvitä ja menestyä liikemaailmassa. Kannattavuus on liiketoiminnan keskeisin kulmakivi. Yrityksen toimiessa kannattavasti se mahdollistaa ensinäkin yrityksen olemassaolon lisäksi se mahdollistaa muidenkin tärkeiden tavoitteiden saavuttamisen. (Salmi & Rekola 2004, 107.)

Tavallisesti kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen voitontuottokykyä Salmi (2010, 122) kuvailee kannattavuutta siten että kuinka paljon yritys pystyy tekemään tuottoja siihen uhratuilla kustannuksilla. Eskolan ja Mäntysaaren (2006, 8) mukaan kannattavuus tarkoittaa sitä, että yritys tuottaa voittoa eli tilikauden tulos on positiivinen. Kannattavuuteen pääseminen vaatii myös hyviä organisointikykyjä. Kannattavan yritystoiminnan tulee pystyä peittämään saaduilla myyntituloilla yrityksen menot, voitonjakomaksut ja lainojen lyhennykset (Kukkasniemi 2013, 10; Salmi 2010, 122.)

Kannattavuuden muutokset ovat normaali ominaisuus liiketoiminnassa. Liikevaihtoon, volyymiin ja kannattavuuden kehitykseen vaikuttavat esimerkiksi suhdannevaihtelut. Monissa yrityksissä kannattavuuden paraneminen on laitettu ensisijaiseksi tavoitteeksi, jopa tärkeämmäksi kuin yrityksen kasvu. Kannattavuutta arvioitaessa yrityksen normaalit toimintaympäristön muutokset ja vaihtelut tulisi huomioida. (Kukkasniemi 2013, 10; Salmi 2010, 122.)

Yritystoiminnan kannattavuutta voidaan tarkastella monelta eri kannalta. Asiakkaalle yritys edustaa hyödykkeiden valmistajaa, työntekijällä yrityksen kannattavuus merkitsee henkilökohtaista tulonlähdettä eli palkkaa, kun taas yrityksen omistajilla tai sijoittajilla on oma käsityksensä. Kaikissa tärkeänä elementtinä on tuottavuus ja kannattavuus. (Poranen 2009, 6.)

3.1 Tuotot ja kustannukset

Kustannusten ja tuottojen kohdentamisessa käytetään aiheuttamisperiaatetta eli laskentakohteelle ohjataan ne kustannukset ja tuotot, jotka se aiheuttaa (Kinnunen ym. 2002,

163.). Laskelmia tehtäessä täytyy miettiä ja tehdä valinta mitä tuottoja ja kustannuksia otetaan mukaan. Todellisesta liiketoiminnasta saadut tuotot on ainoastaan mahdollista ottaa laskelmiin mukaan. Silloin mukaan otetaan vain liiketoiminnasta aiheutuneet kustannukset. Tuottoihin on vaihtoehtoisesti mahdollista ottaa mukaan lisäksi satunnaiset tuotot. Siinä tapauksessa on mukaan otettava myös liiketoiminnan kaikki kustannukset. (Kukkasniemi 2013, 11; Neilimo & Uusi-Rauva 2010, 41.)

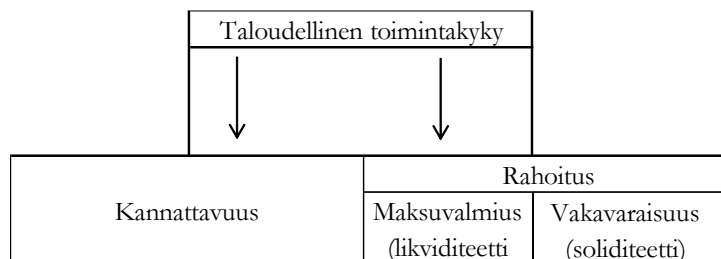
Varsinaisesta liiketoiminnasta muodostuvat tuotot tulevat suoritteiden eli palveluiden ja tavaroiden myynnistä. Liiketoiminnan kokonaistuotot saadaan laskemalla yhteen kaikkia suoritteista saadut tuotot. Tuottoja voidaan laskea eritavoin kuten tuotekohtaisia tuottoja, tuoteryhmäkohtaisia tuottoja, myös ajallisesti voidaan laskea tuottoja. Yrityksissä saattaa olla myös muitakin tuottoja, kuin varsinaisesta liiketoiminnasta tulevat tuotot. Liiketoiminnantuottoja voivat lisäksi olla esimerkiksi liiketoiminnan rahoitustuotot. Kannattavuutta arvioidessa muita tuottoja ei huomioida vaan ainoastaan varsinaisesta liiketoiminnasta saadut tuotot. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2004, 25.)

Liiketoiminnassa yrityksen tulee kattaa myyntituotoillaan kaikki kustannukset. Kauppayrityksissä kustannuksia syntyy muuttuvista kuluista eli esimerkiksi hankintakustannuksista, työkustannuksista eli palkoista ja sen sosiaalikulusta, energiakustannuksista ja pääomaan liittyvistä kustannuksista eli koneista ja laitteista tuotteen valmistamiseen. Yrityksissä joissa tuotetaan palvelua, useimmiten ainekustannusten osuus on pienempi. Liiketoiminnan kannattavuuden ylläpitämiseksi yrittäjän tulee tuntea toimintansa ja ymmärtää tuottojen ja kustannusten vaikutukset kannattavuuteen. Liiketoiminnassa arvolisävero ei huomioida kustannuksiin koska se on läpimenoerä, jonka kuluttajat maksavat ja yrittäjä välittää valtiolle. Lainan ottaminen ei myöskään ole liiketoiminnan tuottoa eikä sen takaisin maksaminen ole kustannusta yritykselle, mutta lainan ottamisesta johtuvat korot hyväksytään kustannukseksi yritykselle. (Wuolijoki 2005, 110.)

Tunnuslukujen pyrkimys on kiteyttää tilinpäätöksestä saatavaa tietoa yhteen lukuun. Tunnuslukuja hyödyntäen voidaan vertailla erikokoisia yrityksiä keskenään, sillä yleensä tunnusluvut lasketaan jonkinlaisena suhdelukuna. Tunnuslukuanalyysin tendenssi on laskea oikaistusta eri kausien eri yritysten välillä vertailukelpoisesta tuloslaskelmasta,

taseesta ja rahoituslaskelmasta tarvittavia tunnuslukuja sekä tehdä päätelmiä yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä näiden tunnuslukujen perusteella. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,196; Niskanen & Niskanen 2004,110; Salmi 2006, 226.)

Tilinpäätöstä hyödyntäen ja sen perusteella laskettavat tunnusluvut jaetaan ominaisesti kolmeen ryhmään: Kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,196.)

Kuvio 4. Yrityksen taloudellinen toimintakyky osa tekijät

Vakavaraisuuden tunnuslukuja nimitetään toisinaan rahoituksen tai rahoitusrakenteen tunnusluvuiksi ja maksuvalmiuden tunnuslukuja puolestaan likviditeetin tunnusluvuiksi. Tunnusluvut tilinpäätöksessä kuvataan suhdelukumuotoisena eli niissä suhteutetaan yksi tilinpäätöksen erä johonkin toiseen tilinpäätöserään kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 110–111.). Arvojen kuvaaminen suhdelukumuotoisesti tekee mahdolliseksi vertailun erikokoisten yritysten ja eri vuosien välillä. Monesti suhdeluvut kerrotaan sadalla, jolloin luvuista saadaan prosenttilukuja, joita on helpompi tulkita. (Niskanen & Niskanen 2004, 110–111.)

Tunnuslukuanalyysiin keskeisenä osana kuuluu arviointi, joka pohjautuu laskettujen tunnuslukuihin. Harvoin voi tehdä johtopäätöksiä laskettuihin tunnusluvun perusteella vain yhden yrityksen yhden vuoden tietojen pohjalta. Sen vuoksi tunnuslukuja täytyykin aina suhteuttaa johonkin vertailutietoon. Vertailussa olevat tyypit pystytään jaottelamaan tiettyä vuotta koskevaan ajallisessa poikkileikkausanalyysissä, yritystä verrataan tiettyä vuonna muihin. Usein vertailussa käytetään samaa toimialaa edustaviin yrityksiä tai vertaillaan toimialan keskiarvioihin. Aikasarjan tarkastelussa taas voidaan seurata liiketoiminnan omaa kehitystä aikavälillä, joka on pidempi. Silloin voidaan tehdä johto-

päätöksiä liiketoiminnan taloudellisen tilan kehityksestä. On myös mahdollista yhdistää nämä kaksi analyysityyppiä. (Niskanen & Niskanen 2004, 111–112.)

3.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Kannattavuuden absoluuttinen mittari on yrityksen tulos. Kannattavuuden suhteellisia mittareita hyödynnetään erikokoisten yritysten vertailemiseksi ja yhden yrityksen kannattavuuskehityksen seuraamiseksi. Yleensä tilinpäätösanalyysissä kannattavuutta mitattaessa, otetaan huomioon koko yrityksen toiminta. Kannattavuutta voidaan mitata myös tulosityksikkötasolla ja se voi tuoda lisäarvoa analyysiin, mutta monesti tulosityksiköistä saatava tieto on monesti puutteellista tai sitä ei ole sisällytetty tilinpäätökseen lainkaan. Tunnusluvut tilinpäätösanalyysissä mittaavat ensisijaisesti kannattavuutta aikaväliltä joka on lyhyt. Pitkän aikavälin tietoja kannattavuudesta voidaan vertailla hyödyntäen useiden peräkkäisten vuosien analysointituloksia. Tilinpäätösperusteisesti kannattavuutta on mahdollista mitata kahdella erityyppisellä suhteellisella mittareiden ryhmällä, voittoprosenteilla ja pääoman tuottoprosenteilla. Nämä ovat yrityksen kannalta heikompia vertailuarvoja, mutta monesti päästään hyvään laskentatarkkuuteen on suhteuttaa yrityksen tulos liikevaihtoon. Tämän tyyppisiä lähestymistapoja kutsutaan voittoprosenteiksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217; Niskanen & Niskanen 2004, 112.) Tärkeimpiä talouden tunnuslukuja liiketoiminnassa ovat kannattavuutta ja omavaraisuutta kuvaavat luvut.

Kannattavuus reflektoi yrityksen tulontuottamiskykyä ja sen kehittymistä pidemmällä aikavälillä. Omavaraisuus puolestaan reflektoi yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä sekä yrityksen kykyä selviytyä sitoumuksista pidemmällä aikavälillä. (Ekonomi-toimisto 2013a.)

3.2.1 Liikevoittoprosentti

Liikevoitto kertoo, kuinka paljon yrityksen tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Liikevoitto on virallisen tuloslaskelman ensimmäinen välitulos. Liikevoittoprosentti ilmaisee kuinka monta prosenttia yrityksen liikevaihdosta jää yrityksen voitoksi, kun siitä on vähennetty liiketoiminnan operatiiviset kulut. Liikevoitosta ei vähennetä korkokuluja, veroja eikä satunnaisia eriä. Liikevoittoprosentti siis kertoo, kuin paljon

liiketoiminta tuottaa suhteessa liiketoiminnan tuottoihin. Liikevoittoprosentti on yksi liiketoiminnan tärkeimmistä mittareista. Liikevoittoprosentti lasketaan jakamalla liikevoitto liikevaihdon määrällä. Liikevoittoprosenttia on hyvä hyödyntää yrityksen arvomäärityksessä, etenkin jos marginaalikustannukset ovat kohtuullisen pysyvät tai jopa pienenevät. Parhaiten liikevoittoprosentti sopii yhden yrityksen kehittymisen seuraamiseen. Tunnusluvun muutokset ilmaisevat joko kannattavuuden muutoksesta tai yrityksen toimintatavoissa ja toiminnan painopisteissä sattuneista muutoksista. Tunnusluvuissa näkyville muutoksille on joka tapauksessa tärkeää etsiä selitys. (Leppniemi & Leppniemi 2006,218; Niskanen & Niskanen, 112–113; Yritystutkimus ry 2011, 61.)

Liikevoittoprosentti tunnuslukuna soveltuu parhaiten yrityksen kausien välisten muutosten tarkkailuun, muutostrendien seurantaan ja yritysten sisäisen kehityksen seuraamiseen. Tunnusluku soveltuu myös tietyn toimialan sisäiseen vertailuun. Liikevoittoprosenttia voidaan hyödyntää mittarina arvioitaessa kannattavuuden muutoksia sekä toimintatapojen ja menettelyjen painotuksissa tapahtuvia muutoksia. (Lehti 2012, 22.)

Liikevoittoprosentti lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Liikevoitto-\%} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Kuvio 5. Liikevoittoprosentti.

3.2.2 Liiketulos prosentti

Liiketulos esitetään oikaistun tuloslaskelman välituloksena. Se eroaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta (-tappiosta) analyysissa tehtyjen oikaisujen määrällä. Tämän tyyppiset oikaisut voivat olla muun muassa laskennalliset palkkojen korjaukset sekä siirrot, jotka ovat liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisista eristä.

Liiketulos esittää miten paljon on jäljellä varsinaisen liiketoiminnan tuotoista ennen rahoituseriä ja veroja. (Yritystutkimus ry 2011, 61.)

Liiketulosprosentti lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Liiketulos-\%} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Kuvio 6. Liiketulosprosentti

3.2.3 Nettotulosprosentti- %

Nettotulosprosentti on yrityksen johdolle kannattavuuden tarkkailun tärkeimpiä tunnuslukuja. Nettotuotto prosentti ilmaisee, minkälaisella tulomarginaalilla yritys toimii. (Tilitoimistorousu 2014a.)

Nettotulos saadaan laskettua, kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut ja verot.

Nettotulos = Liiketulos + rahoitustuotot – rahoituskulut – verot.

(Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Nettotulosprosentti lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Nettotulos-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Kuvio 7. Nettotulosprosentti

Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana. Nettotuloksen riittävyys ja vaadittava minimitaso määräytyvät mm. pääomaraken-teen vahvistamispyrkimysten ja voitonjakotavoitteiden mukaan. (Yritystutkimus ry 2011, 63.)

3.2.4 Rahoitustulosprosentti- %

Rahoitustulos saadaan, kun nettotulokseen lisätään ennen liiketulosta vähennetyt pois- tot ja arvonalentumiset. Rahoitustuloksen täytyy riittää lainojen lyhennyksiin, investoin- tien omarahoitusosuuksiin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon omalle pääomal- le, joten sen on pitää ylittää nollataso myös lyhyellä aikavälillä.

Rahoitustulos = Nettotulos + poistot ja arvonalentumiset.

(Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Rahoitustulos- % lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Rahoitustulos- \%} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Kuvio 8. Rahoitustulosprosentti.

3.2.5 Kokopääoman tuotto prosentti

Tarkastellessa kannattavuutta koko yrityksen tasolta kannattavuuden mittariin osoittajana kuuluu semmoinen varauksetonta kannattavuutta kuvaava rahamääräinen suure, johonka kuuluu mukaan vieraalle ja omalla pääomalle kuuluvat voitto-osuudet mä ovat käytännössä katsottuna nettotulos ja rahoituskulut. Tilikauden tuloverot myös sisällytetään osoittajaan yrityslautakunnan mukaan. Tunnusluvun nimittäjässä on oltava vastavasti molemmat pääomalajit, eli jakajana on periaatteessa yrityksen koko pääoma. Täten lasketun tunnusluvun nimi on kokopääoman tuotto prosentti ja se lasketaan alla olevan kaavan mukaisesti. (Niskanen & Niskanen 2004,114; Yritystutkimus Ry 2011, 63.)

$$\text{Kokonaispääoman tuotto \%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \times 100$$

Kuvio 9. Kokonaispääoman tuotto prosenttien laskentakaava

3.2.6 Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Kannattavuuden yksi käytetyimmistä tunnusluvuista on sijoitetun pääoman tuotto prosentti. Sijoitetun pääoman tuottoa tarkastellaan tunnusluvuissa yhtäaikaisesti oman sekä pääoman sijoittajan että vieraan pääoman sijoittajan näkökulmasta. Niskasen & Niskasen mukaan eroa koko pääoman tuotto prosentissa on, että jakajassa on koko pääoman asemasta omistajien ja velkojien yritykseen sijoittama pääoma. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 225; Niskanen & Niskanen 2004, 115).

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100$$

Kuvio 10. Sijoitetun pääoman tuotto prosenttien laskentakaava

Sijoitettu pääoma = oikaistu oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma

Kuvio 11. Sijoitetun pääoman laskentakaava.

Sijoitetun korollisen vieras pääoma lasketaan seuraavasti:

+	Pääomalainat
+	Lainat rahoituslaitoksilta
+	Eläkelainat
+	Sisäiset velat (pitkäaikainen)
+	Muut pitkäaikaiset velat
+	Korolliset lyhytaikaiset velat
+	Muut sisäiset korolliset lyhytaikaiset velat
=	Sijoitettu korollinen vieras pääoma

Kuvio 12. Sijoitetun korollisen vieraan pääoman laskentakaava

Myös ns. 0-korkoiset pitkäaikaiset lainat ovat sijoitettu pääoma.

(Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226; Yritystutkimus ry 2011,64.)

Niskasen & Niskasen mukaan sijoitetun pääoman tuottoprosentin avulla voidaan ilmaista, miten paljon tuottoa yritys on saanut aikaan siihen sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226; Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

Leppiniemen & Leppiniemen mukaan Tunnusluvun osoittajan voitto lasketaan aivan samalla tavalla kuin oman pääoman tuottoprosenttia laskettaessa (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226.). Niskasen & Niskasen mukaan rahoituskuluilla, jotka lisäävät voittoa tarkoitetaan vieraan pääoman sijoittajan tuottoa, korkoja sekä mahdollisia provisioita ja vastaavia rahoitustuottoja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226; Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

Mikäli tilikausi yrityksessä poikkeaa normaalista 12 kuukauden tilikaudesta, muutetaan rahoituskulut sekä voitto laskennallisesti vastaamaan 12 kuukauden ajanjaksoa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226.)

Sijoitetun pääoman tunnusluvun nimittäjällä tarkoitetaan omaa pääomaa kokonaisuudessaan ja yritykseen sijoitettua vierasta pääomaa. Korjauksia perustellusti voi tehdä niitä korjauksia, joita kuvattiin pääoman tuottoprosentin yhteydessä. Taseen mukaisesta vieraasta pääomasta vähennetään korottomat erät, ostovelat ja siirtovelat vieraan pääoman osalta. Tunnusluvun tarkoitus esittää, miten suuren tuoton (vuosikoron) yritys tienaa sijoitetulle omalle pääomalle, sen vuoksi tunnusluku lasketaan tavanmukaisesti siten, että sijoitetusta pääomasta käytetään tilikauden alun ja lopun keskiarvoa. Edellisen tilikauden taseesta saadaan tilikauden omapääoma. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 226; Yritystutkimus ry 2011,65.)

Leppiniemi & Leppiniemen mukaan vertailemalla tunnuslukuja arvioidaan sen saamaa arvoa vaihtoehtoisten sijoitusten tuottoihin. Mahdollisuudet ovat monesti aikasidonnaisia, tuottomahdollisuuteen muun muassa vaikuttaa kulloinenkin voimassa oleva korkotaso. Oman pääoman sijoittaja kantaa suuremman riskin, kuin vieraan pääoman sijoittaja ja sen vuoksi oman pääoman vaade tuotolle on yleisesti ottaen vieraan pääoman tuottovaatimusta korkeampi. Sijoitetun pääoman tuoton katsotaan olevan pulmallisen alhaisella tasolla, jos se on vieraan pääoman tuottovaadetta (korkeampi) alempi. Leppiniemi & Leppiniemen mukaan, jos tilikauden oikaistu oma pääoma on miinusmerkkinen (negatiivinen), on sijoitettu pääoma kuitenkin vähintään sijoitetun vieraan pääoman suuruisen (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,226.). Vertailua eri yritysten tunnuslukujen osalta voi heikentää etenkin se, ettei käytössä ole tarpeeksi tietoja vieraan pääoman jakamiseksi korolliseen eli tuottoa vaativaan ja korottomaan pääomaan (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,226.). Sen lisäksi suuret investoinnit sekä arvonkorotuksen voivat aiheuttaa problematiikkaa tunnusluvun kehityksen arvioinnissa (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,226.). Yritystutkimus Ry:n mukaan sijoitetun pääoman tunnusluku katsotaan olevan välttävällä tasolla, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruisen (Leppiniemi & Leppiniemi 2006,226; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

3.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuus kertoo miten yrityksen toiminta on rahoitettu. Yritys voi rahoittaa toimintansa omalla tai vieraalla pääomalla. Yritys on sitä vakavaraisempi mitä enemmän

sillä on omaa pääomaa. (Ikäheimo ym. 2011, 71; Niskanen & Niskanen 2004, 130.) Vakavaraisuuden tunnusluvut taas kertovat miten yritys suoriutuu pitkällä aikavälillä sidotusta pääomastaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.). Mittareina vakavaraisuudessa on muun muassa yrityksen omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 124–126.)

3.3.1 Omavaraisuusaste

Salmen ja Rekola-Niemisen (2009, 124) mukaan omavaraisuusasteen avulla voidaan mitata miten paljon yrityksen rahoituksesta on rahoitettu omalla pääomalla. Vakavaraisuuden mittareista omavaraisuusaste on erittäin yleinen ja käytetty mittari. Omavaraisuusasteen avulla mitataan myös yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja yrityksen selviytymiskykyä pidemmällä aikavälillä

$$\text{Omavaraisuusaste \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100 \%$$

Kuvio 13. Omavaraisuusasteen laskentakaava

Oikaistun taseen loppusummasta vähennetään saadut ennakot, koska niihin saattaa sisältyä keskeneräisiä töitä tai jokin projekti voi sisältyä vaihto-omaisuuteen (Niskanen & Niskanen 2013, 131.)

Omavaraisuusasteen viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen	yli 50 %
Hyvä	35 - 40 %
Tyydyttävä	25 - 35 %
Välttävä	15 - 25 %
Heikko	alle 15 %

Kuvio 14. Omavaraisuusasteen viitearvot

3.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Yrityksen maksuvalmius kuvaa millainen kyky yrityksellä on selviytyä sen erääntyneistä maksuistaan välittömästi. Erääntyneet maksut voivat olla mitä tahansa yrityksen maksu-

ja esim. palkkoja, lainoja, korkoja, veroja tavarahankintoja yms. Maksuvalmiutta voidaan arvioida suhteuttamalla yrityksessä olevien likvidien varojen määrä lyhytaikaisinten velkojen (alle vuosi). Maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat Quick ratio ja Current ratio. (Salmen ja Rekola-Niemisen 2004, 131, Niskanen & Niskanen 2004,117.)

3.4.1 Quick ratio

Quick ration avulla mitataan yrityksen kykyä suoriutua lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudella (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 66; Yritystutkimus Ry 2011,71.). Salmen ja Rekola-Niemisen 2004, 131) mukaan quick ration laskennassa käytetty kaava on seuraavanlainen:

$$\text{Quick ratio \%} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}} \times 100 \%$$

Kuvi 15. Quick ration laskentakaava

3.4.2 Current ratio

Current ration laskennassa otetaan huomioon rahoitusomaisuuden lisäksi vaihto-omaisuus. Current ratiossa tarkastetaan mahdollisuutta vaihto-omaisuuden realisointiin lyhytaikaisista veloista selviytymiseen. Tunnusluvun problematiikka on, että vaihto-omaisuuden arvoa on hankala määritellä. Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 67) current ration laskennassa käytetty kaava on seuraavanlainen:

$$\text{Current ratio \%} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \times 100$$

Kuvio 16. Current ration laskentakaava.

Tunnusluvut maksuvalmiuden mittaamiseksi ovat muuttumattomia eli staattisia, mikä tarkoittaa, että ne mittaavat tilinpäätöshetken tilannetta. Yrityksen Quick ratio ja Current ratio voivat täten vaihdella hyvinkin paljon vuoden mittaan. Myyntisaamisten luottotappiolla on myös vaikutusta kyseisiin tunnuslukuihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 67.)

Current ration ohjeavot ovat Yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan seuraavanlaiset:

- yli 2 hyvä
- 1-2 tyydyttävä
- alle 1 heikko.

(Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 67.)

4 Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy

Yritys X Oy on perustettu vuonna 2003 ja se toimii metallialalla alihankkijana ja sen päätoimiala on metallien työstö. Toimeksiantajayritys suunnittelee ja rakentaa metalliin kuuluvaa insinööriä asiakkailleen alihankkijasopimuksilla niin, että asiakkaat hyötävät virtaviivaisessa toimitus ketjussa, mikä säästää aikaa sekä rahaa. Toimeksiantajayrityksen palveluihin kuuluvat muun muassa vesileikkaus, plasmaleikkaus, polttoleikkaus, hitsaus, koneistus, CNC taivutus/CNC leikkaus. Toimeksiantajayrityksellä on kaksi omaa tuotanto linjaa.

Tutkimuksessa on tarkasteltu Yritys X Oy:n toimintaedellytyksiä kannattavuuden, maksumuutoksen ja vakavaraisuuden osa-alueilla. Tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellista tilaa tarkastelujaksolla 2006–2009 ja sen kehittymistä. Lisäksi alatavoitteena oli selvittää kannattavuuden paranemisen syitä yritysjohtajan haastattelun perusteella. Yritys X Oy:n taloudellista tilaa ja sen kehittymistä peilattiin muihin metallialan yrityksiin tarkasteluajalla. Tutkimukseen valittiin tunnuslukuja jokaiselta osa-alueelta. Tässä kappaleessa esitellään omina alakappaleinaan analyysien tulokset, arvioidaan tulosten luotettavuutta sekä niiden oikeellisuutta.

4.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Tilinpäätösten oikaisujen tärkein tavoite on eri vuosien aineistojen sisällöt vertailukelpoisiksi yhtiömuodosta riippumatta. Vertailukelpoisesta aineistosta pystytään helpommin selvittämään yrityksen kannattavuus ja varallisuusasema. Oikaisuissa erät uudelleen järjestellään. Tilinpäätös-oikaisuja pitää tehdä niihin eriin, joita ei katsota kuuluvan säännölliseen liiketoimintaan.

Yritys X Oy:n vuosien 2006–2009 virallisten tuloslaskelmien luvut esitetään liitteessä 1 ja virallisen taseiden luvut liitteessä 2. Virallisten tuloslaskelmien ja taseiden luvut siirrettiin oikaistujen tuloslaskelman ja taseen kaavoihin, mutta varsinaisesti mitään oikaistavaa ei Yritys X Oy:n tuloslaskelmassa tai taseessa ollut vuosien 2006–2009 välillä.

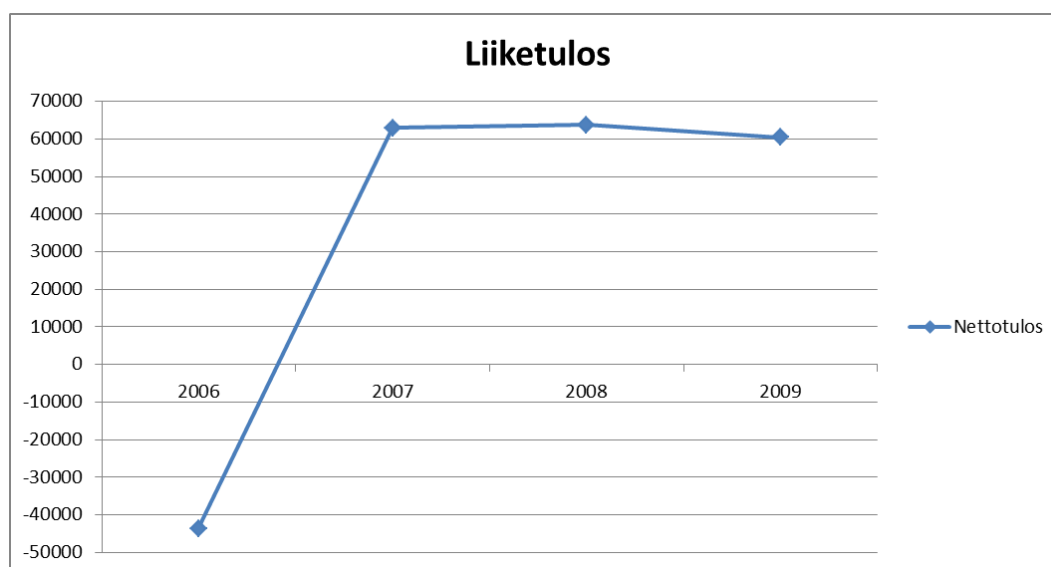
Tilipäätösanalyysissä käsitellään Yritys X Oy:n tärkeimpiä kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja vuosilta 2006–2009.

4.2 Yritys X Oy:n taloudellinen tilanne

Kannattavuus

Liiketoiminnan kannattavuus oli heikko tilikaudella 2006. Kannattavuus on lähtenyt voimakkaaseen nousuun tilikaudella 2007 talouskriisistä huolimatta ja säilynyt hyvällä tasolla tilikausilla 2008–2009. Erityisesti poikkeuksellista on, että tilikauden tulos 2009 on säilynyt edellisvuoden tasolla, vaikka liikevaihto oli samanaikaisesti pudonnut 47 % edellisestä tilikaudesta.

Toiminnan kannattavuus on näkemyksemme mukaan ollut poikkeuksellisen hyvä toimialan muihin yrityksiin nähden ja etenkin huomioiden, että vuosina 2008–2009 lama on koetellut etenkin teollisuusaloja. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2009 keskimääräisesti metallialan yritysten nettotulokset ovat laskeneet huomattavasti enemmän kuin Yritys X:Oy:n nettotulos. (Tilastokeskus 2014a.)

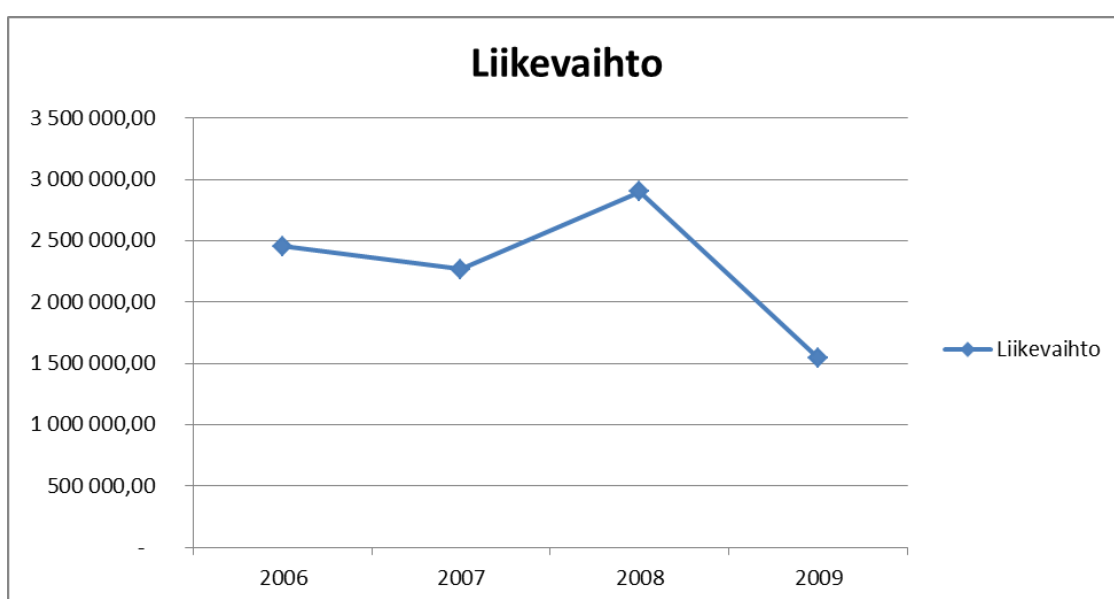

Kuvio 17. Yritys X Oy:n liiketulos

Liikevaihto

Yhtiön liikevaihto on pääsääntöisesti ollut nousujohteinen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tilikauden 2007 liikevaihto on laskenut 8 %, joka johtuu omistajan vaihdoksen jälkeen tapahtuneesta toiminnan uudelleen kohdentamisena. Vuoden 2008

aikana liikevaihto on puolestaan noussut 28 % jota osittain voi selittää toimialan alkuvuoden kehityksellä (5,4 %), mutta merkittävä osa liiketoiminnan kasvusta on tapahtunut yrityksen toiminnan kehittämisen tuloksena. Tilikaudella 2009 on tapahtunut liikevaihdon merkittävä muutos. Liikevaihto on laskenut 47 % edellisestä tilikaudesta, joka on normaalilla tasolla toimialaan nähden, joskin metallialan alihankintasektorilla liikevaihdot ovat voineet pudota enemmän kuin 50 %. Liikevaihdon laskuun on vaikuttanut myös raaka-aineen hinta, eli raaka-aineen hintaa laski enemmän kuin 50 % verrattuna edelliseen vuoteen (2008). Kun raaka-aineen hinta laski, jouduttiin myös laskemaan asiakkaalle luovutettavan tuotteen hintaa. (N.N 1.6.2013)

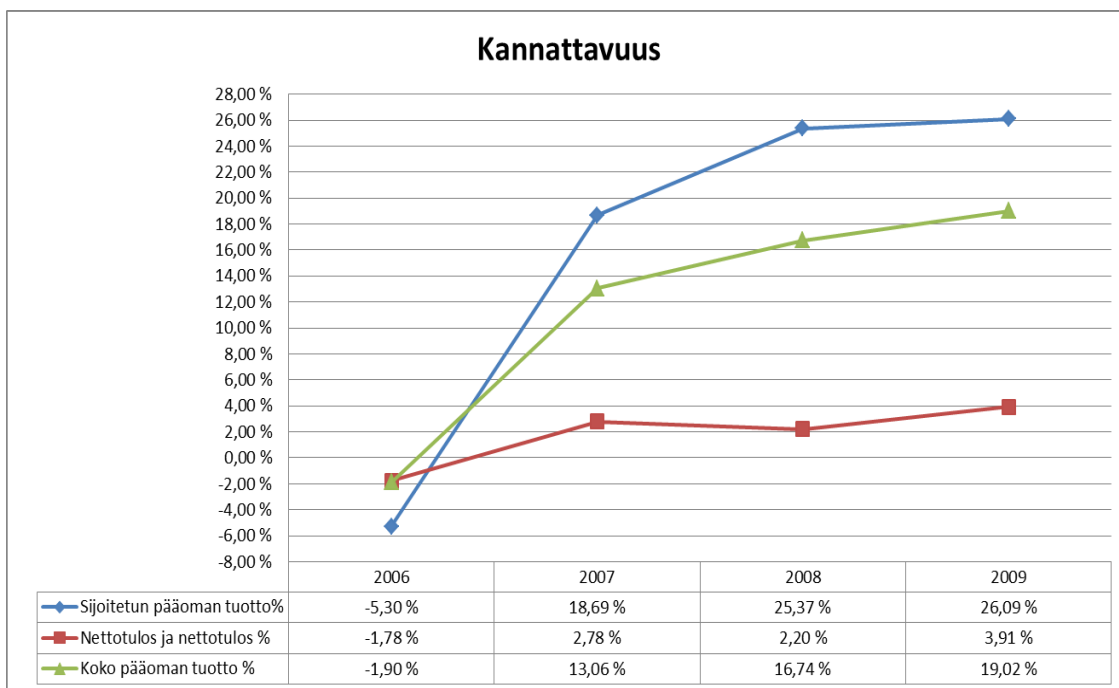
Kuvio 18. Yritys X Oy:n liikevaihto

Kannattavuus

Tunnuslukuanalyysin perusteella voidaan sanoa Yritys X Oy:n taloudellisen tilanteen parantuneen tarkastelujakson aikana. Tarkastelujakson aikana kannattavuus ja vakavaraisuus ovat parantuneet merkittävästi, myös maksuvalmius on parantunut tunnuslukujen perusteella.

Kuviossa 12 näkyy tarkastelujakson ajalta yrityksen kannattavuus. Kuten kuvioista ilmenee, Yritys X Oy:n kannattavuus on parantunut huomattavasti. Vuonna 2006 yrityksen kannattavuus oli miinuksella ja vuonna 2007 kannattavuuden tunnusluvut nou-

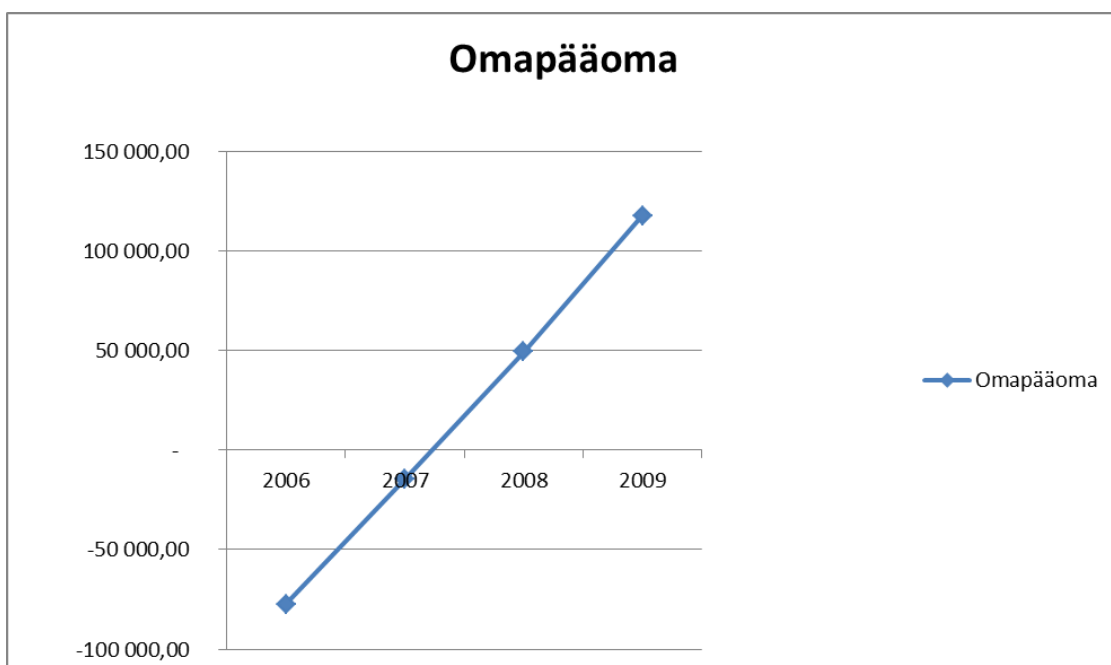
sivat plussan puolella. Kannattavuuden keskeiset paranemisen syyt ovat tuotannon uudelleen järjestely ja palkkakustannuksissa säästäminen. (N.N 1.6.2013)

Kuvio 19. Yritys X Oy:n kannattavuus.

Omapääoma

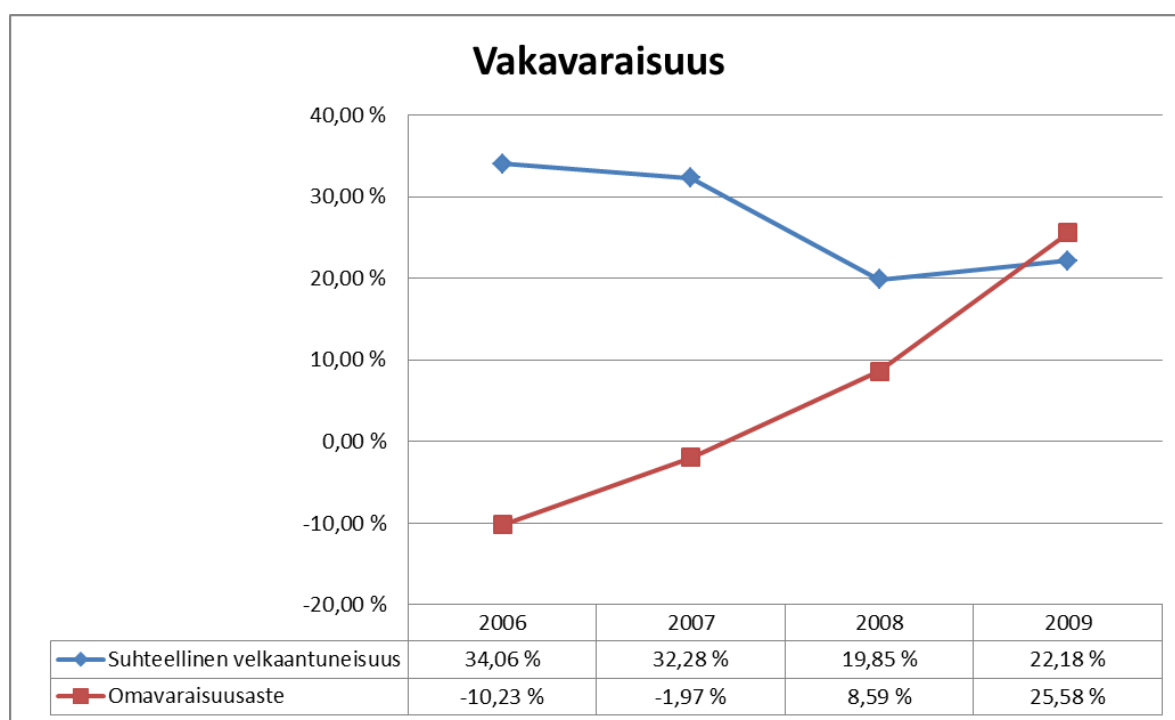
Omapääoma kuvaa sitä, mikä osuus yhtiön koko pääomasta koostuu omistajien liiketoiminnan vakuudeksi antamasta sijoituksesta ja toisaalta kuinka paljon omaisuudesta on rahoitettu omistajien rahalla. Alla olevasta taulukosta voidaan todeta, että vuonna 2006 omapääoma on ollut negatiivinen eli yhtiö on toiminut rahoittajien riskillä. Omapääoman kehitys on ollut tilikauden 2006 jälkeen suotuisaa ja vuonna 2009 hyvällä tasolla.

Kuvio 20. Yritys X Oy:n omapääoma.

Vieras pääoma

Yhtiön koko vieraspääoma tilikaudella 2006 on korkealla tasolla. Verrattaessa liikevaihtoon vieraspääoma on edustanut noin 35 % liikevaihdosta. Oman pääoma ollessa negatiivinen vastaavalla ajanjaksolla, on yhtiön toiminta ollut rahoittajien riskillä. Erityisesti lyhyen vieraanpääoman kasvu tilikaudella 2006 on ollut kriittistä, koska toiminta on ollut tappiollista kyseessä olevalla tilikaudella. Tilikausilla 2007–2009 koko vieraspääoma on laskenut kuin kumulatiivinen tulos. Yhtiön koko vieraspääoma on laskenut merkittävästi 2006 tilikauteen 2009.

Kuvio 21. Yritys X Oy:n vakavaraisuus.

Quick Ratio

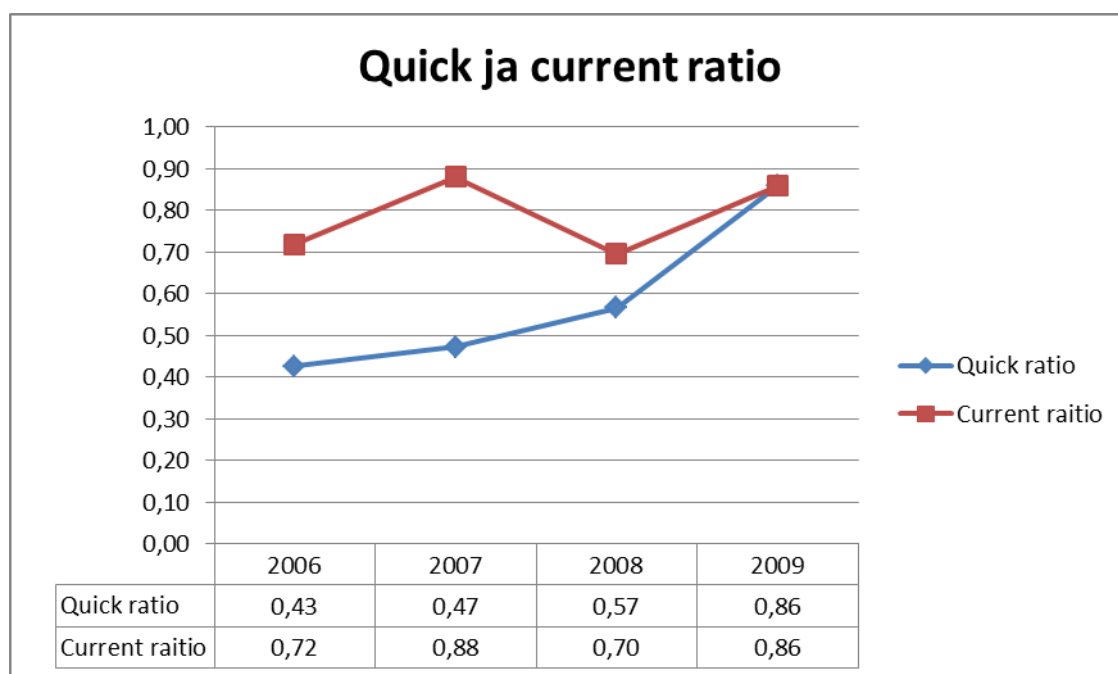
Mittarina quick ratio mittaa yrityksen selviytymiskykyä sen lyhytaikaisista veloistaan omaisuudella, joka on helposti ja nopeasti rahaksi muunnettavaa omaisuutta. Kyseinen tunnusluku mittaa kassavalmiutta sekä rahoituspuskureiden tilaa, jotka eivät saa olla liian pienet, muuten yrityksellä ei ole valmiutta selviytyä yllättävistä menoista. Suositus on, että yrityksen rahoitusomaisuus kattaa täysin lyhytaikaisten velkojen määrän.

Yritys X Oy:n quick ratio-trendi osoittaa, että yrityksen likviditeetti on parantunut vuodesta 2006 vuoteen 2009. Parantuminen johtuu lyhytaikaisen vieraanpääoman laskusta. (N.N 1.6.2013.)

Current ratio

Mittarilla mitataan yrityksen maksuvalmiutta ja rahoituspuskuria tilinpäätöshetkellä. Maksuvalmiudella tarkoitetaan kuinka hyvin yritys selviytyy maksuistaan aikataulussa ja mahdollisimman edullisesti esim. kassa-alennuksien hyödyntäminen, jos yritys ei hyödynnä kassa-alennuksia se kertoo taas huonosta maksuvalmiudesta, joka taas antaa kertoa maksuhäiriöistä, erääntyneistä maksuista ja viivästyskoroista. Yritys X Oy:n current ratio-trendi osoittaa, että yrityksen likviditeetti on parantunut vuodesta 2006 vuoteen 2009. Parantuminen johtuu tässä tapauksessa myös lyhytaikaisen vieraanpääoman laskusta. (N.N 1.6.2013)

Current ration avulla on helppo ja nopea verrata lyhytaikaisten velkojen suhdetta rahaksi muunnettaviin eriin. Yritys X Oy:n current ratio arvon perusteella voidaan todeta, arvot ovat olleet alle suositusarvon, mutta ovat lähteneet nousuun.

Kuvio 22. Quick ja current ratio

5 Yhteenveto

Tämän työn tarkoituksena oli selvittää tilinpäätösanalyysin avulla Yritys X Oy:n kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta tilinpäätösanalyysin avulla ja lisäksi alavoitteenä oli selvittää kannattavuuden paranemiseen vaikeuttavia syitä haastattelemalla yritysjohtoa. Opinnäytetyön toteuttamiseksi tutkimme monipuolisesti aiheeseen liittyvää ammattikirjallisuutta. Selvitimme miten yrityksen tunnuslukuja lasketaan ja analysoidaan. Lisäksi selvitimme miten kyseessä olevia tunnuslukuja voidaan vertailla saman toimialan yritysten tunnuslukuihin. Työssämme Keskeisimmässä roolissa opinnäytetyössämme olivat kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta mittaavat tunnusluvut. Opinnäytetyö toteutettiin laskemalla yleisimmin käytettyjä tunnuslukuja Yritys X Oy:stä.

Kannattavuuden paranemisen syiden selvittämiseksi haastattelimme Yritys X Oy:n toimitusjohtajaa avoimessa haastattelussa. Tilinpäätösanalyysi on mielestämme onnistunut erinomaisesti, koska tunnuslukuja analysoimalla saimme selvitettyä Yritys X Oy:n taloudellisen tilanteen ja sen kehittymisen tarkastelujaksolla. Käytössämme oli alan ammattikirjallisuutta, internetlähteitä sekä Yritys X Oy:n viralliset tilinpäätösasiakirjat vuosilta 2006–2009. Virallisten tilinpäätösten avulla pystyimme tekemään tarvittavat oikaisut ja laskemaan tunnusluvut tarkasteluajanjaksolta. Tilinpäätös tai tunnusluvut eivät kuitenkaan kerro kaikkea, sen vuoksi haastattelimme Yritys X Oy:n yritysjohtoa kannattavuuden paranemiseen vaikuttavista syistä. Haastattelun avulla saimme selvyyden mitä tunnuslukujen kehityksen takana oli. Tutkimuksessa selvisi, Yritys X Oy:n kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius olivat parantuneet tarkastelujakson aikana. Tämä johtui siitä, että yrityksen johto uudelleen järjesteli yrityksen toiminnot vuoden 2006 lopussa keskittyen laadun parantamiseen, hyvään toiminnanohjaukseen ja hyödyntämällä kehittyneitä koneita, jotka puolestaan mahdollisti vähentämään työvoimaansa ja lisätä sen tehokkuutta jatkuvasti. Haastattelussa selvisi myös, että operatiivisen johtamisen tehostamisella oli suora vaikutus tuotannon tehokkuuteen ja sitä kautta kannattavuuteen.

Työssämme teoria ja empiirinen osuus nivoutuvat erinomaisesti yhteen. Työn teoriaosuus keskittyi tilinpäätösanalyysin ja sen merkitykseen, hyötyyn ja käytettävyyteen ja

kannattavuuteen ja sen tunnuslukuihin. Yritys X Oy:lle lasketut tunnusluvut ja tekemämme analyysit toimivat työssä esimerkkinä.

Reliabiliteetti ymmärretään ajallisena pätevyytinä, jossa ongelmaksi voi muodostua tutkittavan asian luonnollinen muuttuminen. (Svalina, I. 2013.) Työssämme on arviomme mukaan erittäin hyvä reliabiliteetti, koska työmme on yksityiskohtaisesti, monipuolisesti ja laadullisesti perusteltu hyödyntäen virallisia ja luotettavia tilinpäätösasiakirjoja ja tietoja Asiakastieto Oy:tä. Lisäksi työssä on hyödynnetty luotettavaa ammattikirjallisuutta sekä tilastokeskuksen tilastoja. Haastattelun luotettavuus on paras mahdollinen, sillä haastateltava oli yrityksen toimitusjohtaja.

Opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista niin sen tekijöilleen kuin toimeksiantajayrityksellekin. Opinnäytetyö tarjosin lisäinformaatiota Yritys X Oy: johdolle, joista heille on tulevaisuudessa hyötyä. Toimeksiantajayrityksen kirjanpito hoidetaan tilitoimistossa sen vuoksi Yritys X Oy saa eniten tietoa opinnäytetyön teoriaosuudesta ja ymmärrystä eri tunnuslukujen sisällöistä ja laskentakaavoista. Uskomme että työmme on ollut hyödyksi toimeksiantajayrityksen talouden suunnittelussa tulevaisuudessa.

Lähteet

Balance Consulting. 2014a. Omavaraisuusaste. Luettavissa

<http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/omavaraisuusaste>. Luettu 11.5.2014

Berhström S, Leppänen A. 2004. Markkinoinnin maailma. Edita.

Eskola, A. & Mäntysaari, A. 2006. Menestys – kannattavuuden hallinnan perusteet. Otavan kirjapaino Oy.

Ekonomitoimisto 14.3.2013. Kiinnitä huomiosi kannattavuuteen. Pohjanmaan ekonomitoimisto. Luettavissa: <http://artikkelit.ekonomitoimisto.fi/bid/239498/PK-yrityksen-talouden-t%C3%A4rkeimm%C3%A4t-tunnusluvut>. Luettu 9.4.2014.

Finlex 2013a. Kirjanpitolaki. Luettavissa

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu 11.3.2014.

Finlex 2013b. Kirjanpitoasetus. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>. Luettu 11.3.2014.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Edita. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Hulkko Pekka, Kinkki Seppo, Mäkinen Irja. 2003. Yritystoiminta Optio 2000 Wsoy.

Kallunki J-P., Lantto A-M., Sahlstöm P. 2008. Tilinäätösanalyysi IFRS-maailmassa. Talentum Media Oy. Helsinki.

Kananen, Jorma. 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 93. Jyväskylä.

- Kinnunen J., Leppiniemi, J., Puttunen, V & Virtanen, K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Otavan Kirjapaino Oy.
- Kukkasniemi, M 2013. Kannattavuuden parantaminen mikroyrityksessä. Opinnäytetyö Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Lehti, J. 2012. Tilinpäätösanalyysi Case Sisustus Oy. Opinnäytetyö Turun ammattikorkeakoulu.
- Leppäniemi, J. & Leppäniemi, R. 2000. Tilinpäätöksen tulkinta. WSOY. Porvoo.
- Leppäniemi, J. & Leppäniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. WSOYpro. Helsinki.
- Lindfors H, 2014. Henkilöstökulujen käsittely kirjanpidossa. Helsingin Seudun Kaupapakamari. Helsinki. Luettavissa:
http://www.helsinki.chamber.fi/neuvontapalvelut/artikkelit/kirjanpito/henkilostokulujen_kasittely_kirjanpidossa.4155.news. Luettu 28.3.2014.
- Metalliliitto 2013. Luettavissa: www.metalliliitto.fi. Luettu 11.3.2014.
- Metsälampi, V. 2013. Tilinpäätösanalyysi ajalta 2011–2013 Case X. Opinnäytetyö HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu.
- N.N. 1.6.2013. Toimitusjohtaja. Yritys X Oy. Haastattelu. Helsinki.
- Neilimo, K. & Uusi-Rauva, E. 2010. Johdon laskentatoimi. Edita Oy. Helsinki.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Pellinen J, 2005. Talousjohtaminen. Talentum Oy. Helsinki.

Poranen, U-M. 2009. Kannattavuus osana yrityskokonaisuutta. Opinnäytetyö Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.

Salmi, I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita Prima Oy.

Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita Prima Oy.

Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Edita Publishing Oy.

Salmi, I. 2005. Mitä tilinpäätös kertoo? 3. painos. Edita, Helsinki.

Stenbacka, J., Mäkinen, I. & Söderström, T. 2004. Kannattavuuden avaimet. WSOY.

Svalina, I. 2013. Yritysanalyysi Porvoon Energia- yhtiöstä. Opinnäytetyö Metropolia ammattikorkeakoulu.

Taloussanomat 2002. Varaston arvostaminen vaatii tarkkuutta. Taloussanomat.fi. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/arkisto/2002/02/26/varaston-arvostaminen-vaatii-tarkkuutta/200230239/12>. Luettu 6.4.2014

Taloussanomat 2014a. Taloussanakirja kurssierot. Taloussanomat.fi. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/kurssiero/>. Luettu 28.3.2014

Taloussanomat 2014b. Taloussanakirja oikaistu tuloslaskelma. Taloussanomat.fi. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/oikaistu+tuloslaskelma/0>. Luettu 15.3.2014

Taloussanomat 2014c. Taloussanakirja oikaistu tase. Taloussanomat.fi. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/oikaistu+tase/0>. Luettu 23.3.2014.

Taloussanomat 2014d. Taloussanakirja maturiteetti. Taloussanomat.fi. Luettavissa:
<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/maturiteetti/>. Luettu 7.4.2014

Tilastokeskus. Tilinpäätöstilastot metalliala. Luettavissa:
<http://193.166.171.75/Dialog/Saveshow.asp>. Luettu 18.4.2014.

Tilitoimisto Rousu. 2014a. Nettotulosprosentti. Luettu 10.4.2014. Luettavissa:
<http://www.tilitoimistorousu.fi/?tocID=27>

Tulkki, K. 2013. Tilinpäätösanalyysi: kaksi konkurssi yritystä. Opinnäytetyö Saimaan ammattikorkeakoulu.

Tunnusluvut Blogspot. Liikevoittoprosentti. Luettavissa:
<http://tunnusluvut.blogspot.fi/2011/06/liikevoittoprosentti-ebit-operating.html>. Luettu 11.3.2014

Välitön verotus. 2014. Verohallinnon sanasto. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valiton_vero\(13830\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valiton_vero(13830)). Luettu 28.3.2014

Woulijoki, H., Norlamo, P. & Vanhatalo, M. 2005. Tutkittavaa matematiikkaa 7: Talous matematiikkaa. WSOY.

Yritys Hannu Mikkonen 2014a. Yritysanalyysi. Luettavissa:
<http://yritys.hannumikkonen.com/yrikoulu/markyrit.html>. Luettu 8.3.2014.

Yritystutkimus Ry, 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Hakapaino Oy. Helsinki.

Yritys X Oy:n yrityksen kotisivut. 2013. Ei luettavissa. Luettu 11.3.2014.

YTJ- yritystietopalvelu. Yrityshakemisto. Toimeksiantajan tiedot (salaisia). Luettu 10.3.2014.

Liitteet

Liite 1. Virallinen tuloslaskelma

Monetary unit EURO	01.01.2007 - 31.12.2007	01.01.2006 - 31.12.2006
NET SALES	2 260 037,31	2 446 356,34
Other business incomes	7 733,80	9 467,23
Materials and services		
Materials and supplies		
Purchases during the period	-1 091 916,85	-1 200 964,33
Increase/decrease of inventories	46 901,22	18 206,89
Outsourced and subcontracted services	<u>-257 970,47</u>	<u>-245 678,54</u>
	-1 302 986,10	-1 428 435,98
Personnel costs		
Salaries and fees	-361 278,68	-511 906,36
Indirect employee costs		
Pension expenses	-62 447,03	-95 377,81
Other indirect employee costs	<u>-23 726,26</u>	<u>-48 327,87</u>
	-447 451,97	-655 612,04
Depreciation and impairment		
Planned depreciation	<u>-126 778,98</u>	<u>-114 543,69</u>
	-126 778,98	-114 543,69
Other operating expenses	-294 479,13	-271 574,58
OPERATING PROFIT (LOSS)	96 074,93	-14 342,72
Financial income and expenses		
Interest expenses and other financial expenses		
Financial income and expenses total	<u>-33 088,33</u>	<u>-25 378,21</u>
	-33 088,33	-25 378,21
PROFIT (LOSS) BEFORE EXTRAORDINARY ITEMS	62 986,60	-39 720,93
PROFIT (LOSS) BEFORE APPROPRIATIONS AND TAXES	62 986,60	-39 720,93
Income taxes	0,00	-3 875,36
	0,00	-3 875,36
PROFIT (LOSS) FOR THE PERIOD	<u>62 986,60</u>	<u>-43 596,29</u>

Monetary unit EURO	01.01.2009 - 31.12.2009	01.01.2008 - 31.12.2008
NET SALES	1 543 792,78	2 896 885,00
Other business incomes	1 300,00	3 321,00
Materials and services		
Materials and supplies		
Purchases during the period	-537 250,17	-1 299 234,00
Increase/decrease of inventories	-38 777,10	-113 662,00
Outsourced and subcontracted services	-325 498,04	-574 782,00
	<u>-901 525,31</u>	<u>-1 987 678,00</u>
Personnel costs		
Salaries and fees	-169 147,72	-271 910,00
Indirect employee costs		
Pension expenses	-30 403,93	-48 017,00
Other indirect employee costs	-18 181,01	-21 080,00
	<u>-217 732,66</u>	<u>-341 007,00</u>
Depreciation and impairment		
Planned depreciation	-87 326,50	-110 944,00
	<u>-87 326,50</u>	<u>-110 944,00</u>
Other operating expenses	-235 397,64	-348 483,00
OPERATING PROFIT (LOSS)	103 110,67	112 094,00
Financial income and expenses		
Interest expenses and other financial expenses		
Financial income and expenses total	-24 844,85	-22 884,00
	<u>-24 844,85</u>	<u>-22 884,00</u>
PROFIT (LOSS) BEFORE EXTRAORDINARY ITEMS	78 265,82	89 210,00
PROFIT (LOSS) BEFORE APPROPRIATIONS AND TAXES	78 265,82	89 210,00
Income taxes	-17 864,65	-25 443,00
	<u>-17 864,65</u>	<u>-25 443,00</u>
PROFIT (LOSS) FOR THE PERIOD	60 401,17	63 767,00

Liite 2. Virallinen tase

Monetary unit EURO	31.12.2007	31.12.2008
ASSETS		
NON-CURRENT ASSETS		
Intangible assets		
Goodwill	6 999,96	21 000,00
	<u>6 999,96</u>	<u>21 000,00</u>
Tangible assets		
Land and water areas	2744,75	0
Machinery and equipment	338 336,80	435 981,79
	<u>341 081,55</u>	<u>435 981,79</u>
Long-term investments		
Other shares and participations	24 384,00	24 384,00
	<u>24 384,00</u>	<u>24 384,00</u>
	372 465,51	481 365,79
CURRENT ASSETS		
Current assets		
Materials and consumables	158 684,98	111 783,76
	<u>158 684,98</u>	<u>111 783,76</u>
Receivables		
Short-term receivables		
Trade receivables	78 463,25	97 500,57
Loan receivables	38 124,56	4 804,19
Other receivables	32 007,71	36 326,63
Transferred receivables	8 634,24	21 167,88
	<u>157 229,76</u>	<u>159 799,27</u>
Cash and bank receivables	26 818,71	2 938,93
	342 733,45	274 521,96
TOTAL ASSETS	715 198,96	755 887,75
EQUITY AND LIABILITIES		
SHAREHOLDERS EQUITY		
Share capital	37 000,00	37 000,00
Accumulated profits	-114 356,43	-70 760,14
Profit for the period	62 986,60	-43 596,29
	-14 369,83	-77 356,43
LIABILITIES		
Long-term liabilities		
Subordinated loans	113 000,00	113 000,00
Loans from financial institutions	226 820,63	337 909,48
	<u>339 820,63</u>	<u>450 909,48</u>
Short-term liabilities		
Loans from financial institutions	161 149,65	167 916,72
Trade payables	163 580,22	126 645,90
Other liabilities	7 041,04	28 130,78
Transferred liabilities	57 977,25	59 641,30
	<u>389 748,16</u>	<u>382 334,70</u>
	729 568,79	833 244,18
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES	715 198,96	755 887,75

Monetary unit EURO	31.12.2009	31.12.2008
ASSETS		
NON-CURRENT ASSETS		
Intangible assets		
Long-term expenditures	4 300,00	5 500,00
	<u>4 300,00</u>	<u>5 500,00</u>
Tangible assets		
Land and water areas	2744,75	2744,75
Buildings and structures	4026,75	5033,43
Machinery and equipment	249 680,22	308 080,92
Other tangible assets	35 481,40	37 374,40
	<u>291 933,12</u>	<u>353 233,50</u>
Long-term investments		
Other shares and participations	24 384,00	24 384,00
	<u>24 384,00</u>	<u>24 384,00</u>
	320 617,12	383 117,50
CURRENT ASSETS		
Current assets		
Materials and consumables	6 246,00	45 023,10
	<u>6 246,00</u>	<u>45 023,10</u>
Receivables		
Short-term receivables		
Trade receivables	17 076,95	357,46
Loan receivables	0,00	1 407,62
Other receivables	99 207,08	108 657,36
Transferred receivables	13 034,78	38 057,51
	<u>129 318,81</u>	<u>148 479,95</u>
Cash and bank receivables	3 988,94	47 721,37
	139 553,75	241 224,42
TOTAL ASSETS	460 170,87	624 341,92
EQUITY AND LIABILITIES		
SHAREHOLDERS EQUITY		
Share capital	37 000,00	37 000,00
Accumulated profits	12 397,86	-51 369,83
Profit for the period	68 318,17	63 767,69
	117 716,03	49 397,86
LIABILITIES		
Long-term liabilities		
Subordinated loans	113 000,00	113 000,00
Loans from financial institutions	74 251,58	115 137,22
	<u>187 251,58</u>	<u>228 137,22</u>
Short-term liabilities		
Loans from financial institutions	88 464,37	119 411,36
Trade payables	38 386,78	175 228,44
Other liabilities	1 504,14	9 957,94
Transferred liabilities	26 847,97	42 209,10
	<u>155 203,26</u>	<u>346 806,84</u>
	342 454,84	574 944,06
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES	460 170,87	624 341,92

YTN:N OIKAISTUN TUOSLASKELMAN RUNKO

LIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot

LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

Aine- ja tarvikekäyttö
Ulkopuoliset palvelut
Henkilöstökulut
Laskennallinen palkkakorjaus
Liiketoiminnan muut kulu
valmisteveraston lisäys/vähennys

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien
hyödykkeist

LIKETULOS

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
Muut korot – ja rahoituskulut
Kurssierot
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvon-
alentumiset
välittömät verot

NETTOTULOS

Satunnaiset tuotot
Satunnaiset kulut

KOKONAISTULOS

Poistoeron lisäys/vähennys
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys
Laskennallinen palkkakorjaus
Käyvän arvon muutokset
Muut tuloksen oikaisut

TILIKAUDEN TULOS

Liite 4. Yritys X Oy:n oikaistutase

Oikaistun tase	2009	2008	2007	2006
+ Taseen oma pääoma	117 716,03	49 397,86	- 14 369,83	- 77 356,43
+ Poistoero	0,00	0,00	0,00	0,00
+ Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
- Oman pääoman oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
= Oikaistui oma pääoma	117 716,03	49 397,86	- 14 369,83	- 77 356,43
+ Pitkäaikainen vieras pääoma	187 251,58	228 137,22	339 820,63	450 909,48
+ Laskennallinen verovelka	0,00	0,00	0,00	0,00
+ Leasingvastuut	0,00	0,00	0,00	0,00
+ Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
+ Lyhytaikainen vieras pääoma	155 203,26	346 806,84	389 748,16	382 334,70
= Oikaistu vieras pääoma	342 454,84	574 944,06	729 568,79	833 244,18
+ Oikaistu oma pääoma	117 716,03	49 397,86	- 14 369,83	- 77 356,43
+ Oikaistu vieras pääoma	342 454,84	574 944,06	729 568,79	833 244,18
= Oikaistun taseen loppusumma	460 170,87	624 341,92	715 198,96	755 887,75

Liite 5. Yritys X Oy:n oikaistu tuloslaskelma

Oikaistu tuloslaskelma / kululajikohtainen:									
	2009	2008	2007	2006		2009	2008	2007	2006
LIIKEVAIHTO						1543792,8	2896885,18	2 260 037,31	2 446 356,34
Liiketoiminnan muut tuotot					+	1300	3320,85	7 733,80	9 467,23
Liiketoiminnan tuotot yhteensä						1545092,8	2900206,03	2 267 771,11	2 455 823,57
Aine- ja tarvikkäkäyttö	537250,17	1299233,58	1 091 916,85	1 200 964,33					
Ulkopuoliset palvelut	+ 325498,04	574782,15	257 970,47	245 678,54					
Henkilöstökulut	+ 217732,66	341006,95	447 451,97	655 612,04					
Laskennall. Palkkorajaus			-	-					
Liiketoiminnan muut kulut	+ 235397,64	348482,6	294 479,13	271 574,58					
Valmisteveraston lisäys / vähennys	- / + 38777,1	113661,88	- 46 901,22	- 18 206,89					
	1354655,6	2677167,16	2 044 917,20	2 355 622,60	-	-1354656	-2677167,16	2 044 917,20	2 355 622,60
KÄYTTÖKATE						190437,18	223038,87	222 853,91	100 200,97
Suunnitelman mukaiset poistot					-	-87326,5	-110943,6	-126778,98	-114543,69
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä					-				
Vaihtuvien vast. poikkeukselliset arvonalentumiset					-				
LIIKETULOS					=	103110,68	112095,27	96074,93	-14342,72
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista					+				
Muut korko- ja rahoitustuotot					+				
Korkokulut ja muut rahoituskulut					-	-24844,85	-22884,21	-33088,33	-25378,21
Kurssierot					+ / -				
Sijoitusten ja rahoitusarvopap. arvonalentumiset					-				
Välittömät verot					-	-17864,65	-25443,37	0	-3875,36
NETTOTULOS					=	60401,18	63767,69	62986,6	-43596,29
Satunnaiset tuotot					+			0	0
Satunnaiset kulut					-			0	0
KOKONAISTULOS					=			0	0
Poistoeron lisäys / vähennys					- / +			0	0
Vapaaehtoisten varauksen lisäys / vähennys					- / +			0	0
Laskennallinen palkkorajaus					+			0	0
Käyvän arvon muutokset					+ / -			0	0
Muut tuloksen oikaistut					+ / -			0	0
TILIKAUDEN TULOS					=	60401,18	63767,69	62986,6	-43596,29